DECISIO

ACTUALISATIE ONDERZOEK ARBEIDSMIGRANTEN NOORD-HOLLAND NOORD

6 juli 2022

INHOUD

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

INLEIDING

REGIO ALKMAAR

KOP VAN NOORD-HOLLAND

WESTFRIESLAND

BIJLAGE

INLEIDING

INLEIDING

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aanleiding en geografische afbakening

De provincie Noord-Holland heeft Decisio gevraagd om de gegevens over arbeidsmigranten in Noord-Holland Noord te actualiseren voor de periode 2010 tot en met 2020.

Eerder voerde Decisio onderzoek uit naar het aantal arbeidsmigranten op basis van gegevens in de periode van 2010 tot en met 2019. In dit voorliggende rapport zijn de resultaten opgenomen op basis van de actualisatie die Decisio uitvoerde voor de periode 2010 tot en met 2020. De actualisatie betreft gegevens voor de volgende drie regio's:

- Kop van Noord-Holland
- Regio Alkmaar
- Westfriesland

Inhoud van dit rapport

Dit rapport bevat cijfers over het aantal arbeidsmigranten naar werk- en woonlocatie, de belangrijkste woon-werkstromen, gemiddelde in- en uitstroom, contractduur, werksectoren, herkomstlanden, een prognose en seizoenpieken.

Daarnaast is er meer duiding gegeven aan de cijfers ten opzichte van het voorgaande rapport. Zo vergelijken we cijfers van de regio's met provinciale en nationale ontwikkelingen. Ook is er aandacht voor de effecten van Corona en presenteren we cijfers op wijkniveau.

Aanpak

Voor het inzicht in de populaties arbeidsmigranten in de regio Noord-Holland Noord verzamelden we informatie over hun aantallen, kenmerken en de ontwikkeling voor de periode 2010 tot en met 2020.

Voor het berekenen van de groeicijfers is de periode 2010 tot en met 2019 gehanteerd. De reden hiervoor is dat de effecten van de Corona-crisis in 2020 regionaal mogelijk een vertekend beeld geven. In het rapport is voor de verschillende groeicijfers altijd duidelijk aangegeven om welk periode het gaat. Een verdere toelichting op onze aanpak en de daarbij gehanteerde uitgangspunten is verder in dit inleidende hoofdstuk en de bijlage in de rapport opgenomen.

Brondata

De cijfers zijn afkomstig uit de Monitor Internationals van Decisio (2022). Deze monitor is gebaseerd op de meest actuele bronbestanden (CBS Microdata) van het CBS. Bronbestanden betreffen onder meer gegevens van de Belastingdienst (over arbeidscontracten, loon, gewerkte uren, etc.) en de Basisregistratie Personen (BRP) (met diverse gegevens over uiteenlopende persoonskenmerken zoals geslacht, leeftijd, etc.).

Dynamische database: aanvullen én actualiseren gegevens leidt tot gewijzigde resultaten

Decisio hanteert vanaf de aanvang van de landelijke monitor dezelfde definities, databronnen (de zogenaamde 'CBS Microdata') en berekeningswijzen. Op basis hiervan is door Decisio een monitor/database opgebouwd met gegevens vanaf het jaar 2010 tot zo recent mogelijk.

Eens per jaar (in december) vullen én actualiseren we de database (aan) op basis van de op dat moment meest actuele bronbestanden van het CBS. De *aanvulling* betreft het toevoegen van de meest actuele gegevens voor het laatst beschikbare jaar. Daarnaast voeren we tevens een *actualisatie* we uit voor alle gegevens die al beschikbaar waren voor alle jaren vanaf 2010. Dit betekent (dus) een volledige actualisatie van alle jaargegevens tot het meest recent jaar. De volledige actualisatie leidt ertoe dat de resultaten in dit rapport, ook voor jaren in het verleden, *afwijken van de resultaten in de voorgaande monitorrapportages van Decisio.*

Waardoor wijken resultaten af? We hebben gezien dat het CBS over steeds meer en betere gegevens beschikt; en dat betreft ook meer/betere gegevens voor voorgaande jaren (in onze monitor: vanaf 2010).

Dat betekent dat wij niet alleen een actualisatie (moeten) uitvoeren voor het laatst beschikbare bronjaar, maar óók voor de jaren daarvoor om daarmee ook voor jaargegevens uit het verleden een zo waarheidsgetrouw mogelijk inzicht te schetsen. In de huidige monitor is daarom (voor het eerst) een volledige actualisatie van alle gegevens vanaf het jaar 2010 uitgevoerd.

Nu blijkt dat door de volledige actualisatie van gegevens vanaf 2010 soms sprake is van forse verschillen tussen de huidige en voorgaande resultaten. En dan vooral voor gegevens voor de jaren 2010 tot en met 2012. Deze verschillen ontstaan hoofdzakelijk doordat we, via de bronbestanden van het CBS, nu over meer/betere gegevens beschikken over (internationale) personen die toentertijd niet in het BRP geregistreerd zijn, maar wel een fiscale relatie met Nederland hadden vanwege (tijdelijk) werk.

Verder valt ons op dat forse verschillen tussen de huidige en voorgaande resultaten vooral optreden in regio's/gemeenten waar een zeer aanzienlijk aantal arbeidsmigranten werkzaam is via een uitzendbureau (in meerdere sectoren) en werkzaam is in de land- en tuinbouw. Dat geldt in de provincie Noord-Holland vooral voor de regio's Kop van Noord-Holland en Westfriesland.

INLEIDING

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Meerdere doelgroepen in monitor: voorkomen van dubbeltellingen

Vanaf 2022 voert onze monitor meer internationale doelgroepen dan alleen de internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten. De monitor is namelijk verbreed en aangevuld met landelijke gegevens over aantallen en kenmerken van internationale studenten, statushouders en inkomensafhankelijke partners.

Om eventuele dubbeltellingen in de uitkomsten te voorkomen is ervoor gekozen om personen toe te wijzen aan een doelgroep op basis van hun verondersteld hoofdmotief voor verblijf in Nederland. Dat betekent, ten opzichte van onze eerdere monitorrapportages, dat de doelgroepen 'kenniswerkers' en 'arbeidsmigranten' sinds dit jaar gecorrigeerd zijn voor werkende studenten en werkende statushouders. Bij studenten en statushouders wordt namelijk een ander hoofdmotief dan 'werk' verondersteld; namelijk (respectievelijk) studie/opleiding en situatie thuisland.

Deze verbreding van onze monitor en de correcties die we daarvoor uitvoeren kunnen tot (kwantitatieve) verschillen in de uitkomsten leiden voor wat betreft de voorgaande monitorrapportages van Decisio.

Definities

In dit rapport worden verschillende begrippen gebruikt. Voor de duidelijkheid geven we hier een overzicht van hetgeen we daarmee bedoelen:

- **Internationale werknemer**: is een economisch-actieve persoon met alleen een buitenlandse nationaliteit (oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit) en die in loondienst is bij een in Nederland gevestigde organisatie. Voor deze persoon wordt loonheffing afgedragen aan de Belastingdienst.
- **Kenniswerker**: is een internationale werknemer die gerekend wordt tot de groep kenniswerkers waarbij een minimale looneis gesteld is voor twee leeftijdsgroepen. Deze groep valt niet binnen de scope van dit onderzoek.
- **Arbeidsmigrant**: is een internationale werknemer die minder verdient dan de gestelde minimale looneis voor de kenniswerker. In de bijlage bij dit rapport is dit nader toegelicht.

Afronding

Cijfers zijn afgerond op vijftallen (in verband met onze verplichting jegens het CBS ter borging van de privacy). Provincie- of regiototalen tellen, door deze afrondingen, niet altijd op tot het totaal van alle onderliggende gemeenten.

REGIO ALKMAAR

KERNCIJFERS REGIO ALKMAAR

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

In de regio Alkmaar werken in 2019 4.130 arbeidsmigranten. Tussen 2010 en 2019 is het aantal jaarlijks gemiddeld gegroeid met 4,2%. In 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten met 3% tot 4.020 (waarschijnlijk als gevolg van Corona).

De belangrijkste werkgemeenten voor de regio Alkmaar zijn Alkmaar en Dijk en Waard. Bijna 75% van de arbeidsmigranten werkt in 2019 in een van deze gemeenten. In relatieve zin groeide het aantal arbeidsmigranten in Uitgeest het sterkst.

De meeste arbeidsmigranten zijn werkzaam via de uitzendbureaus en in de landbouw en visserij, horeca en de zakelijke dienstverlening. Twee op de drie arbeidsmigranten werkt in een van deze sectoren.

De meeste arbeidsmigranten verblijven meer dan 5 jaar. Daarmee verblijven arbeidsmigranten in regio Alkmaar relatief lang. Verder neemt het aantal arbeidsmigranten die korter dan 4 maanden verblijven toe.

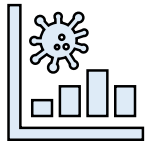
40% van de in regio Alkmaar werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst (2020). Sinds 2010 is vooral het aandeel van Roemeense arbeidsmigranten toegenomen.

Op basis van BRP-registraties staan in 2019 2.935 arbeidsmigranten geregistreerd in regio Alkmaar. De helft daarvan woont in gemeente Alkmaar. Tot en met 2019 nam het aantal jaarlijks gemiddeld 4,8% toe. In 2020 daalde het aantal met 3,2% tot 2.840.

De helft van het aantal arbeidsmigranten die in de regio Alkmaar woont werkt ook binnen de regio. Verder bestaan er belangrijke pendelrelaties met Schagen, Hollands Kroon en Koggenland.

Voor de regio Alkmaar onderscheiden we een duidelijke zomerpiek als het gaat om werkzame arbeidsmigranten. De piek in regio Alkmaar verloopt geleidelijk over de zomer en is daarmee goed vergelijkbaar met de seizoenpieken van de provincie Noord-Holland en Nederland.

Uit de prognosescenario's blijkt voor de regio Alkmaar dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting 7,5 duizend tot 10,5 duizend arbeidsmigranten in 2030. Dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van 6,6 tot 10,3%.

NADERE DUIDING REGIO ALKMAAR

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten fors toegenomen, en dit blijft de komende 10 jaar groeien

2010 – 2019: jaarlijkse groei
Het aantal arbeidsmigranten in Nederland is sinds 2010 tot en met 2019 jaarlijks blijven toenemen van 357,7 duizend in 2010 naar 609,3 duizend in 2019. Dit betekende tot en met 2019 een groei van 6,1% per jaar in Nederland; in de regio Alkmaar was dit 4,2% per jaar. Groeicijfers verschillen per regio. De groei in de regio Alkmaar ligt onder de landelijke trend.

Tot 2030: blijvende toename te verwachten
Tot 2030 verwachten we dat het aantal arbeidsmigranten in Nederland, Noord-Holland en de regio's blijft groeien. Ook hierin zijn er regionale verschillen, de verwachte groei in regio Alkmaar zit boven de verwachte groei in Nederland. Deze prognose is gebaseerd op prognoses over banen en de beroepsbevolking.

Regio	Aantal in 2010	Aantal in 2019	Jaarlijkse groei (%) 2010 - 2019	Jaarlijkse groei (%) Tot 2030
Nederland	357,7 duizend	609,3 duizend	6,1%	2,5 – 4,5%
Noord-Holland	73,5 duizend	127,5 duizend	5,5%	1,7 – 3,6%
Regio Alkmaar	2,9 duizend	4,1 duizend	4,2%	6,6–10,3%
Kop van NH	6,1 duizend	5,1 duizend	-1,9%	3,8 – 6.0%
Westfriesland	7,6 duizend	8,2 duizend	0,9%	3,8 – 6,0%

'Arbeidsmigranten' staan zeker de komende jaren nog op de maatschappelijke en publieke agenda

NADERE DUIDING REGIO ALKMAAR

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Corona leidde in 2020 tot een daling van het aantal werkzame arbeidsmigranten in Nederland

Effect Corona: afname van 3%
In 2020 daalde het aantal arbeidsmigranten – naar verwachting als gevolg van de situatie rondom Corona. De gemiddelde daling in Nederland tussen 2019 en 2020 bedroeg -11%; in de regio Alkmaar was de afname door Corona minder sterk; -3%.

Regio	Aantal 2020	Ontwikkeling 2019-2020 (%)	Ontwikkeling 2019-2020 (absoluut)
Nederland	540,6 duizend	-11%	-68.690
Noord-Holland	114,8 duizend	-10%	-12.700
Regio Alkmaar	3,8 duizend	-3%	-110
Kop van NH	4,2 duizend	-18%	-900
Regio Westfriesland	7,5 duizend	-8%	-655

Het is aannemelijk dat Corona een tijdelijke dip is; geprognotiseerde gemiddelde groei tot 2030 blijft realistisch

NADERE DUIDING REGIO ALKMAAR

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Uitzendbranche is belangrijkste sector en speler in het werkveld

Uitzendbranche: belangrijkste sector en speler
De uitzendbranche is vanaf 2010 al de belangrijkste sector geweest waarvoor de meeste arbeidsmigranten werkzaam zijn in uiteenlopende sectoren zoals logistiek, industrie, land- en tuinbouw en transport. In 2020 is in Nederland zo'n 48% van arbeidsmigranten actief via een uitzendbureau. In de regio Alkmaar is dat aandeel lager; 35%.

Regio	Aandeel uitzendbranche 2010 (%)	Aandeel uitzendbranche 2020 (%)
Nederland	47%	48%
Noord-Holland	41%	34%
Regio Alkmaar	27%	35%
Kop van NH	50%	44%
Regio Westfriesland	36%	32%

Het is dus van belang om de uitzendbranche aan tafel te hebben in het vraagstuk rondom arbeidsmigranten

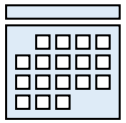
NADERE DUIDING REGIO ALKMAAR

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Opvallend is: nieuwe groepen arbeidsmigranten en de verblijfsduur neemt af

Vooral Poolse arbeidsmigranten actief
Het belangrijkste herkomstland van arbeidsmigranten in de regio Alkmaar was de afgelopen 10 jaar Polen. In 2010 en 2020 bedroeg dat aandeel respectievelijk 48% en 40%. In diezelfde periode is met name het aandeel Roemenen sterk gegroeid.

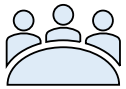

Kortste verblijven nemen toe
We zien een verschuiving naar een kortere verblijfsduur. Vooral de groep arbeidsmigranten die tot 4 maanden werkzaam is neemt toe: van 26% naar 32%. De oorzaak voor deze trend is niet exact te duiden, maar mogelijk dat vooral de verdere flexibilisering van banen en de arbeidsmarkt en de sterke positie van uitzendbureaus hierbij sterk van invloed is. Desondanks verblijven arbeidsmigranten in de regio Alkmaar gemiddeld langer dan in de rest van Nederland.

Vooral de kortere verblijfsduur van arbeidsmigranten in regio Alkmaar wijst op het belang van het aanbod van voldoende short-stay huisvesting

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Tot slot: aanpak en insteek van vraagstuk rondom arbeidsmigranten vanuit meerdere invalshoeken

Structureel vraagstuk: voornamelijk huisvesting
Gelet op structurele karakter van groeiend aantal arbeidsmigranten (maar ook: krimp bevolking en beroepsbevolking) is duidelijk dat deze groei aandacht vraagt voor:

- vanuit huisvestingsperspectief: beschikbaarheid van voldoende kwalitatief passende woonplekken (in ieder geval short-stay voorzieningen)
- vanuit economisch perspectief: goed werkgeverschap/HR, goede informatievoorziening en arbeidsomstandigheden
- vanuit perspectief omgevingskwaliteit: aandacht voor leefbaarheid, sociale cohesie en voorzieningen
- Vanuit registratie: nu nog verschil in aantallen **werkende** (op basis van werklocatie) en **wonende** (op basis van woonlocatie) arbeidsmigranten. Dat komt door lage registratiegraad. Het woonadres van de arbeidsmigrant is namelijk onbekend wanneer de arbeidsmigrant niet geregistreerd is in de BRP. Het actief verhogen van de registratiegraad is daarom een belangrijk aandachtspunt.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten neemt toe

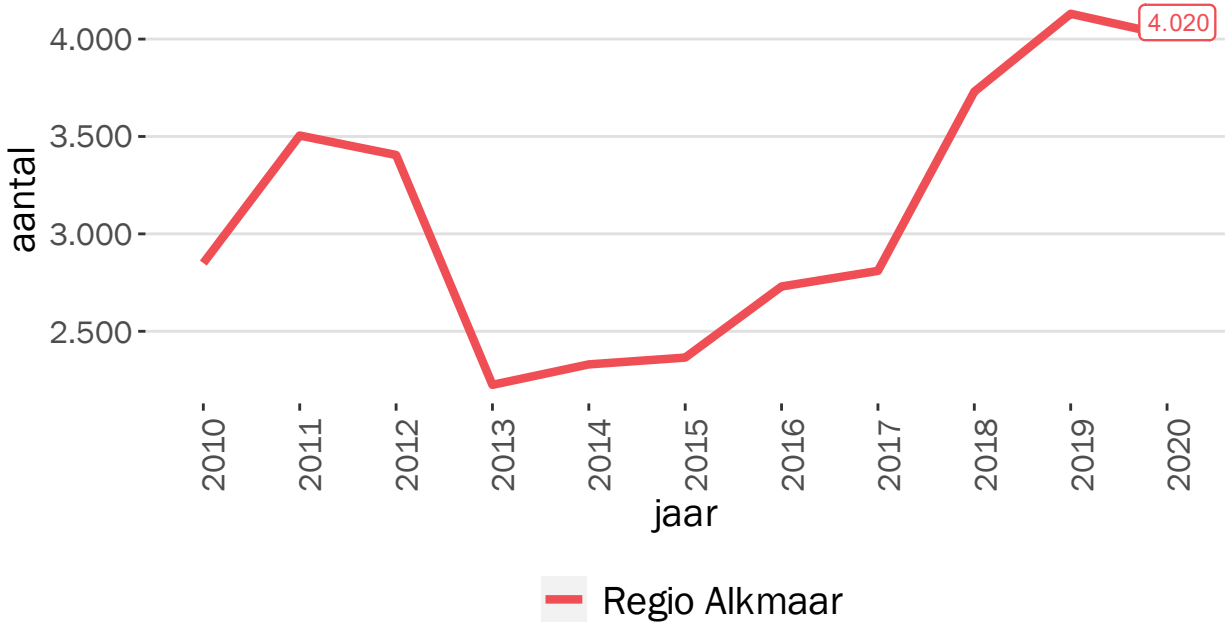
In 2019 werkten er in de regio Alkmaar 4.130 arbeidsmigranten. Dit is een toename ten opzichte van 2010. In het economische dipjaar 2012 was er sprake van een daling in het aantal arbeidsmigranten, dit hangt waarschijnlijk samen met macro-economische trends. Vanaf 2015 begint het aantal arbeidsmigranten flink toe te nemen. Dit leidt tussen 2010 en 2019 tot een gemiddelde jaarlijkse groei van 4,2%.

Tussen 2019 en 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten met 3,2% tot 4.020 arbeidsmigranten. Deze daling is naar verwachting als gevolg van de situatie rondom Covid-19. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, als gevolg van vraaguitval (horeca) of vanwege angst voor gesloten grenzen. Omdat de Coronacrisis, met name regionaal, een vertekend beeld geeft is ervoor gekozen om voor de groeicijfers naar de periode 2010-2019 te kijken. NB: we signaleren dat het aantal arbeidsmigranten in veel delen van Nederland inmiddels al weer minimaal op het niveau van 2019 zit.

Dynamische database: aanvullen én actualiseren gegevens leidt tot gewijzigde resultaten

De gegevens over arbeidsmigranten in dit rapport wijken af van het voorgaande rapport. De reden daarvoor is dat in dit rapport niet alleen gegevens over het jaar 2020 zijn aangevuld, maar dat tevens alle gegevens van 2010 en met 2019 zijn geactualiseerd. Dat bleek nodig omdat het CBS over steeds meer en betere gegevens beschikt. Dit geldt dus ook, met terugwerkende kracht, over gegevens in het verleden. Voor een uitgebreidere uitleg zie *dynamische database*.

Aantallen arbeidsmigranten naar werkregio

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Driekwart van de arbeidsmigranten werkt in Alkmaar of Dijk en Waard
De belangrijkste werkgemeenten zijn Alkmaar en Dijk en Waard. In 2019 werkt 75% van de arbeidsmigranten in een van deze gemeenten. In absolute zin is het aantal arbeidsmigranten in Alkmaar en Uitgeest het sterkst gegroeid tussen 2010 en 2019, met toenames van respectievelijk 620 en 510 arbeidsmigranten. Relatief gezien valt de groei in Uitgeest op, met jaarlijks gemiddeld 38% het meest op.

Tussen 2019 en 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten in de regio Alkmaar 3%. Deze daling vindt met name plaats in de gemeente Uitgeest waar het aantal arbeidsmigranten met 29% daalt. In andere gemeenten is het effect van Corona relatief beperkt in vergelijking met Nederland en de andere regio's. Opvallend is dat het aantal arbeidsmigranten in de grootste werkgemeente, Alkmaar, ook tussen 2019 en 2020 blijft stijgen.

Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019-2020
Alkmaar	1.040	1.660	1.710	5%	3%
Dijk en Waard	1.175	1.455	1.175	2%	-1%
Uitgeest	30	540	385	38%	-29%
Bergen	355	220	225	-5%	2%
Castricum	130	175	170	3%	-3%
Heiloo	120	80	85	-4%	6%
Regio Alkmaar	**2.850**	**4.130**	**4.020**	**4%**	**-3%**

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

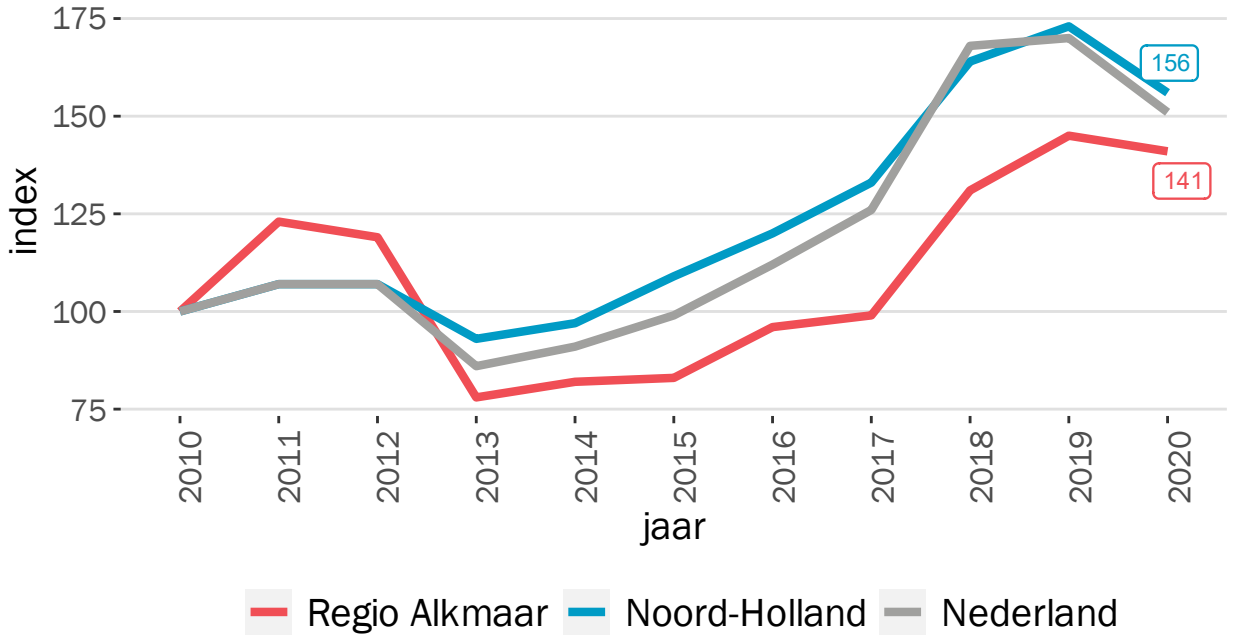
Vergelijking met provinciale en Nederlandse ontwikkeling
De indexcijfers in de figuur geven de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten in regio Alkmaar weer ten opzichte van het provinciaal en landelijk niveau.

Sinds 2010 neemt het aantal arbeidsmigranten in de provincie Noord-Holland jaarlijks toe met gemiddeld 5,5% tot 127.540 arbeidsmigranten in 2019. In diezelfde periode nam het aantal arbeidsmigranten in Nederland jaarlijks toe met 6,1% tot een aantal van 609.255 in 2019. De gemiddelde jaarlijkse groei van circa 4,2% van de regio Alkmaar is dus lager dan de groei van de provincie Noord-Holland en Nederland.

De groeitrend voor de regio Alkmaar wijkt licht af. Zo kende de regio Alkmaar tussen 2010 en 2012 een hogere groei dan Nederland en Noord-Holland. Terwijl het economische dipjaar 2013 meer impact had op de regio Alkmaar. Het herstel in aantallen arbeidsmigranten tussen 2013 en 2019 verloopt minder snel in vergelijking met Noord-Holland en Nederland.

Tot slot is de groei in het aantal arbeidsmigranten in de regio Alkmaar aanzienlijk groter dan de groei in banen. Tussen 2010 en 2019 groeide het aantal banen binnen de regio met 0,4%, dit wijst erop dat arbeidsmigranten een grotere rol krijgen binnen de arbeidsmarkt in de regio Alkmaar.

Indexcijfers arbeidsmigranten
naar werkregio

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

KENMERKEN

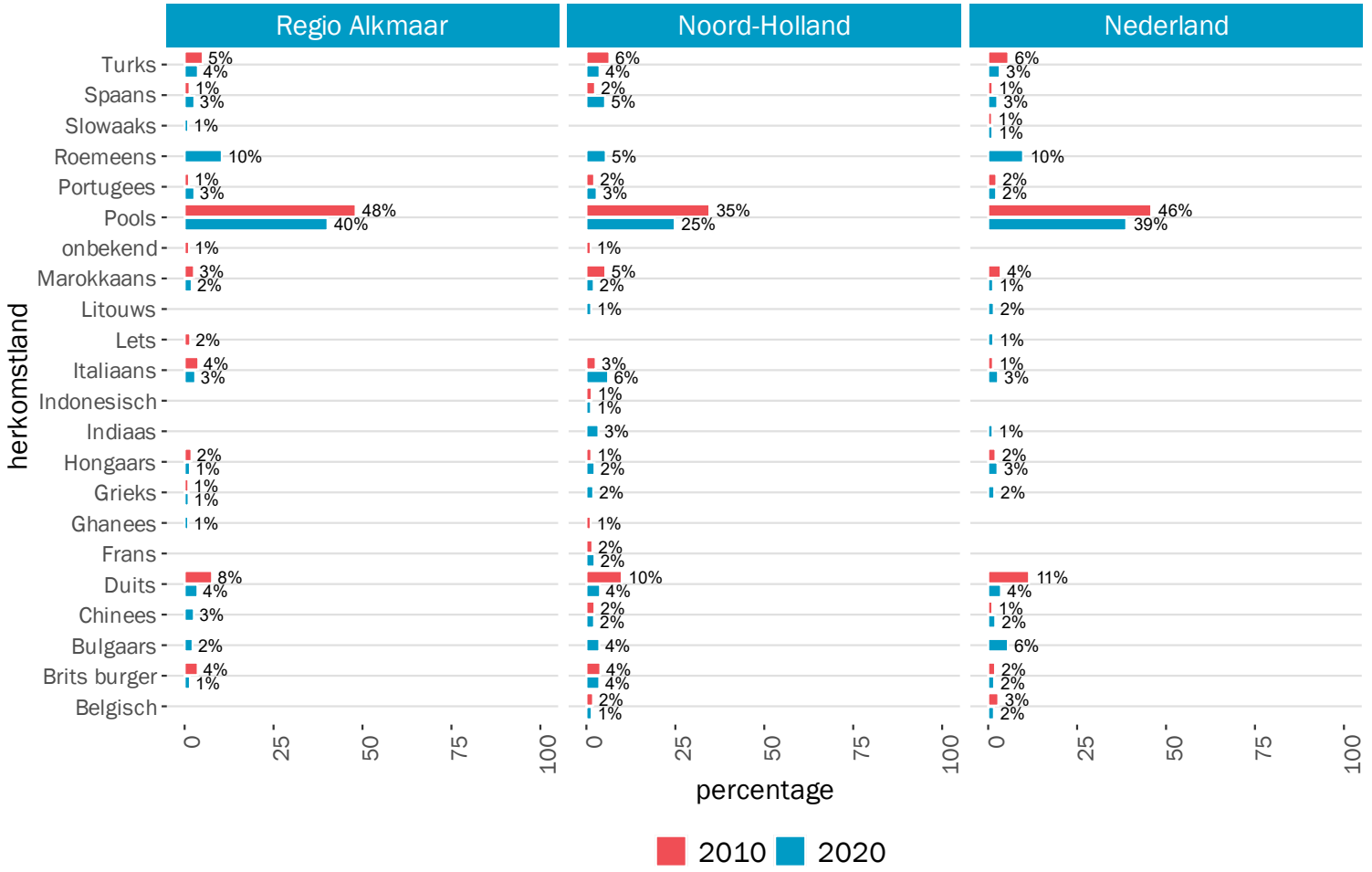
DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Meeste arbeidsmigranten afkomstig uit Polen, vooral aantal Roemenen neemt toe

40% van de in regio Alkmaar werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst. In totaal bestaat deze groep uit circa 1.600 arbeidsmigranten. Een ander belangrijk herkomstland is Roemenië waar in 2020 10% van de arbeidsmigranten vandaan komt.

De herkomstlanden van arbeidsmigranten in de regio Alkmaar komen overeen met het landelijk beeld. Ook landelijk is de grootste groep arbeidsmigranten van Poolse afkomst, en is het aandeel van Roemenen het sterkst toegenomen.

Top herkomstlanden arbeidsmigranten naar werkregio

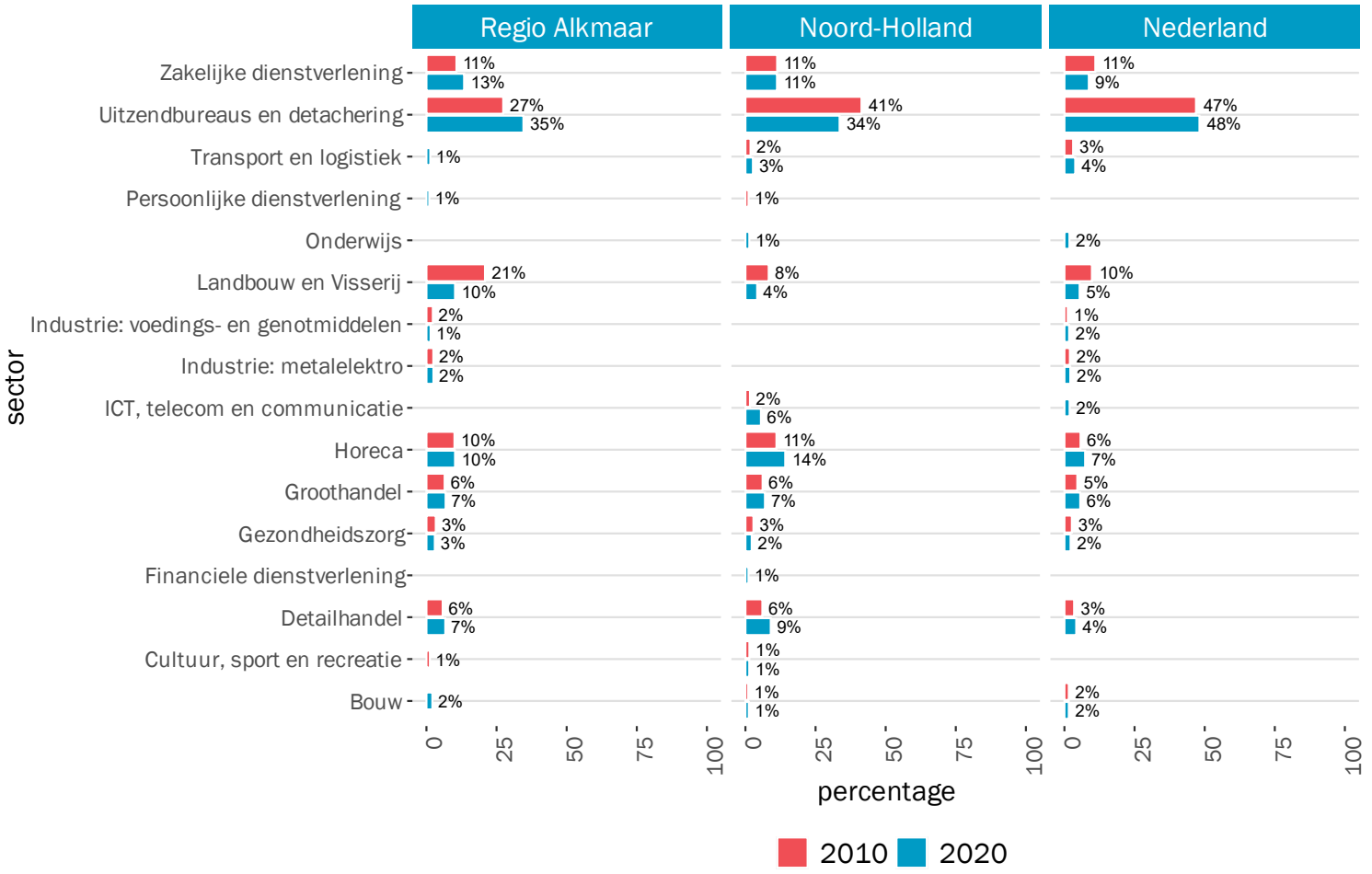
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

KENMERKEN

Meeste arbeidsmigranten werken voor uitzendbureaus
35% van de in regio Alkmaar werkzame arbeidsmigranten werkt via een uitzendbureau. In 2010 was dit aandeel 27%. Deze toename is opvallend vergeleken met Noord-Holland en Nederland, waar dit aandeel respectievelijk daalde en nagenoeg gelijk bleef. Uit onderzoek blijkt dat uitzendbureaus arbeidsmigranten vooral uitzenden naar de logistiek, tuinbouw, voedingsindustrie, metaalindustrie, landbouw en transport.[1]

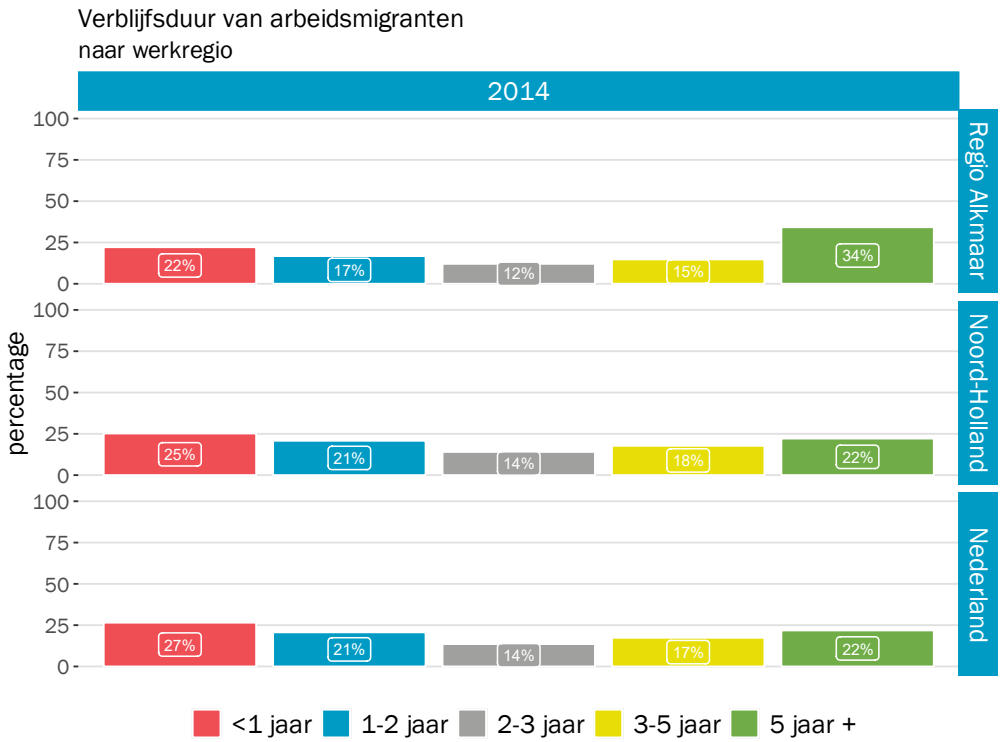
Andere belangrijke werksectoren voor arbeidsmigranten in de regio Alkmaar zijn de landbouw en visserij, de horeca en de zakelijke dienstverlening. In 2020 werkt in totaal een derde van de arbeidsmigranten in een van deze sectoren. Dit aandeel is voor de regio Alkmaar hoger dan voor de provincie Noord-Holland en Nederland.

Top sectoren arbeidsmigranten naar werkregio

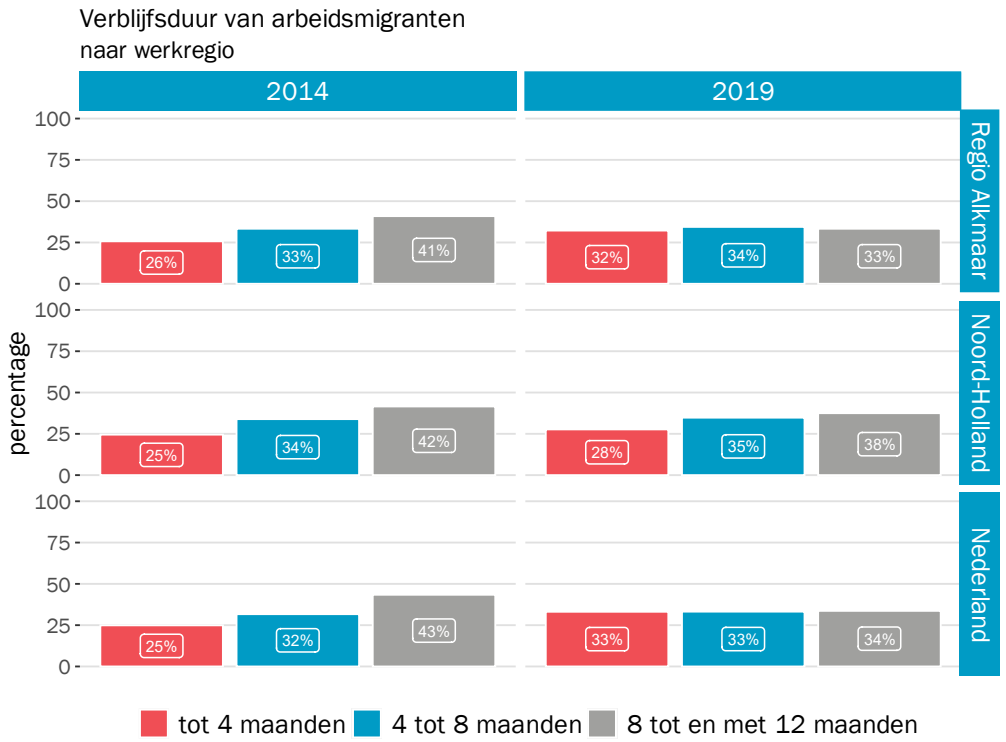
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

[1]Bron: https://www.abu.nl/arbeidsmigranten-in-nederland-de-cijfers/

Verblijfsduur in regio Alkmaar relatief lang

Van de arbeidsmigranten die langer dan een jaar verblijven zien we dat maar liefst 34% langer dan 5 jaar verblijft. Dit is een aanzienlijk groter aandeel dan in de provincie Noord-Holland en Nederland. Verder verblijft een op de vijf arbeidsmigranten korter dan een jaar in de regio Alkmaar.

Toename in kortste verblijven

In 2019 verblijft in regio Alkmaar circa 33% van de kort verblijvende arbeidsmigranten tussen de 8 en 12 maanden. Nog eens 32% van de kort verblijvende arbeidsmigranten verblijft korter dan 4 maanden. De verblijfsduur is sinds 2014 korter geworden: het aandeel arbeidsmigranten dat tot 4 maanden verblijft is toegenomen, terwijl het aandeel van 8 tot en met 12 maanden verblijf is afgenomen. Landelijk is een vergelijkbare trend te zien.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

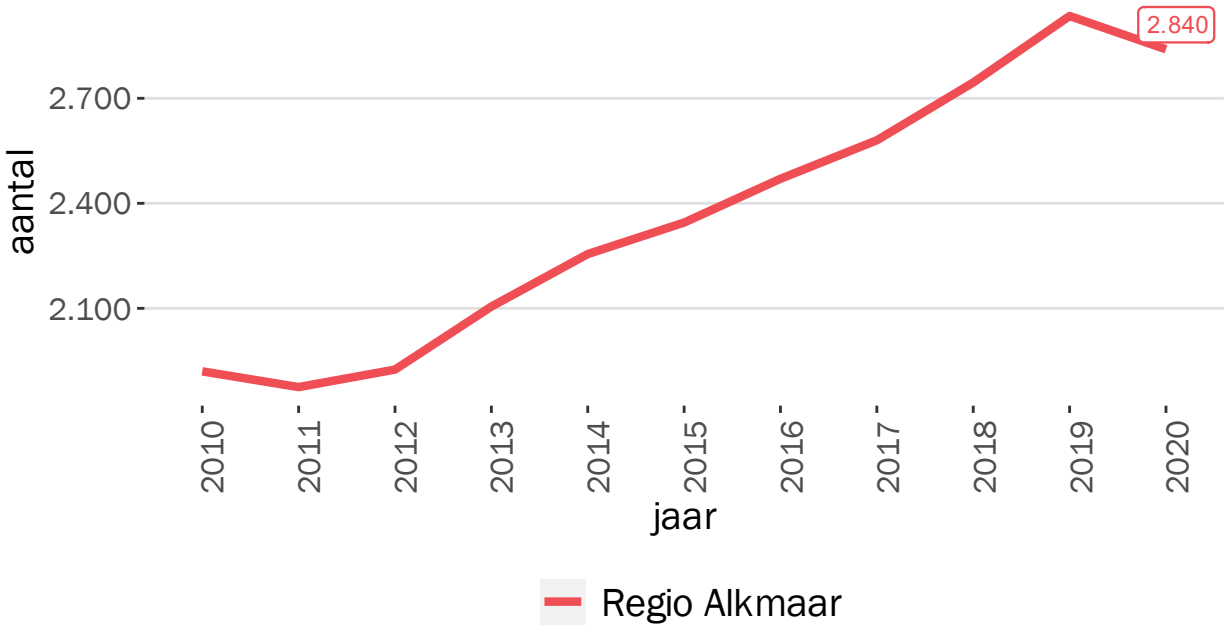
DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

2.935 geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten
Op basis van BRP-registraties staan in 2019 2.935 arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig in de regio Alkmaar. Dit is naar verwachting een onderschatting van het daadwerkelijke aantal[1].

Tussen 2010 en 2019 neemt het aantal arbeidsmigranten min of meer geleidelijk toe, met een jaarlijkse groei van 4,8%. In 2020 is een daling waarneembaar als gevolg van corona: het aantal arbeidsmigranten daalde met 95 tot 2.840. Dit komt neer op een afname van 3,2%.

Bijna 50% BRP-geregistreerde arbeidsmigranten woont in Alkmaar
Alkmaar en Dijk en Waard zijn de belangrijkste woongemeenten voor geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten: hier wonen in 2019 2.360 arbeidsmigranten, dit is ruim 80% van het totaal. In absolute zin kent gemeente Dijk en Waard de grootste groei, namelijk een toename van 495 arbeidsmigranten. Met een gemiddelde jaarlijkse groei van 8% is deze gemeente ook relatief gezien het meest gegroeid.

Aantallen arbeidsmigranten
naar woonregio op basis van contract

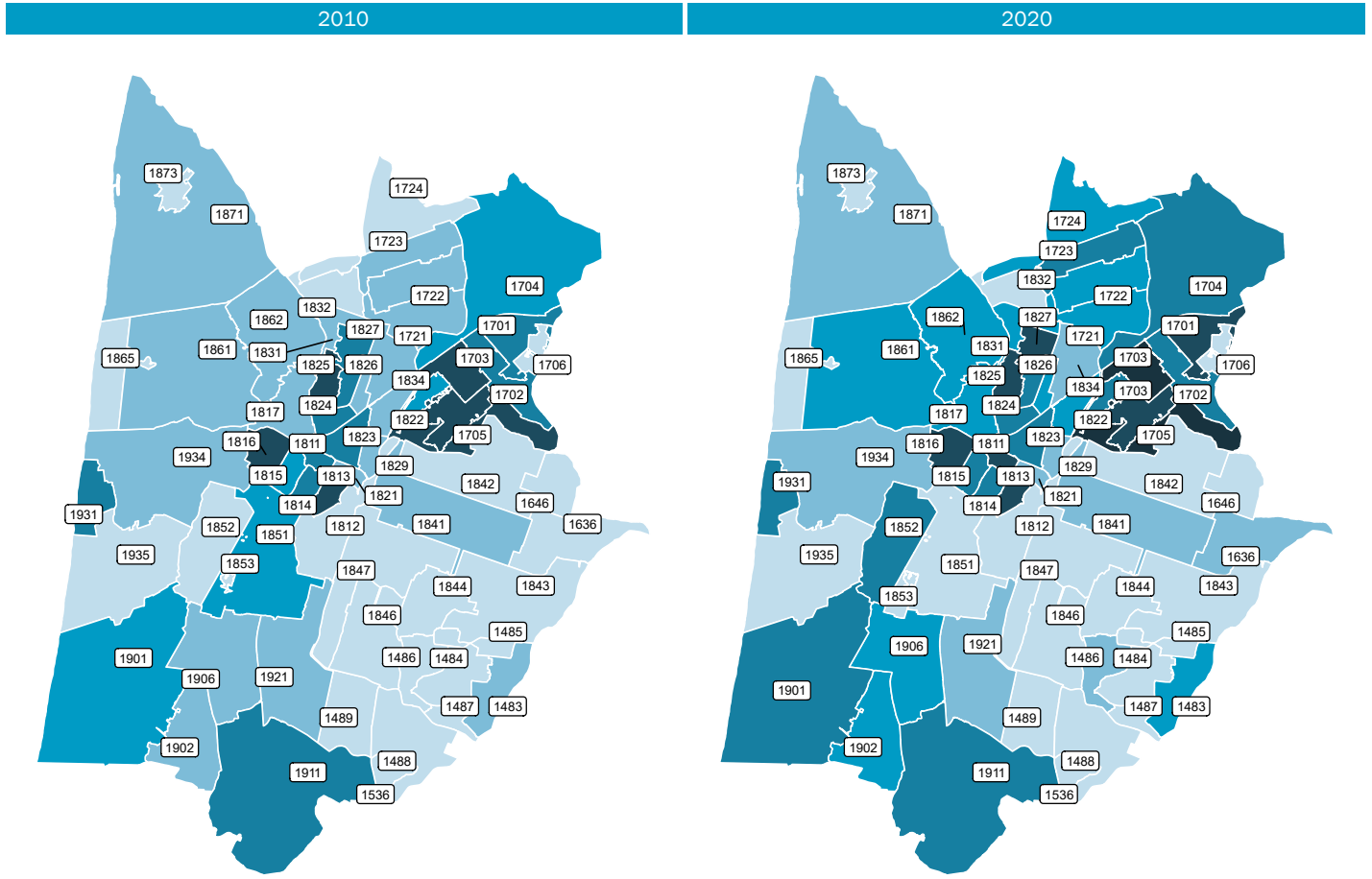
Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019-2020
Alkmaar	1.030	1.380	1.325	3%	-4%
Dijk en Waard	485	980	960	8%	-2%
Bergen	175	195	180	1%	-8%
Castricum	105	185	170	7%	-8%
Heiloo	70	110	115	5%	5%
Uitgeest	55	85	90	5%	6%
Regio Alkmaar	**1.920**	**2.935**	**2.840**	**5%**	**-3%**

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

[1]Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Of het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de vrees voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is dus waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal wonende arbeidsmigranten. Uit eerder onderzoek is de inschatting dat gemiddeld 45 tot 55% van de arbeidsmigranten zich inschrijft.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

arbeidsmigranten in Regio Alkmaar
naar pc4

Geen grote verschuivingen

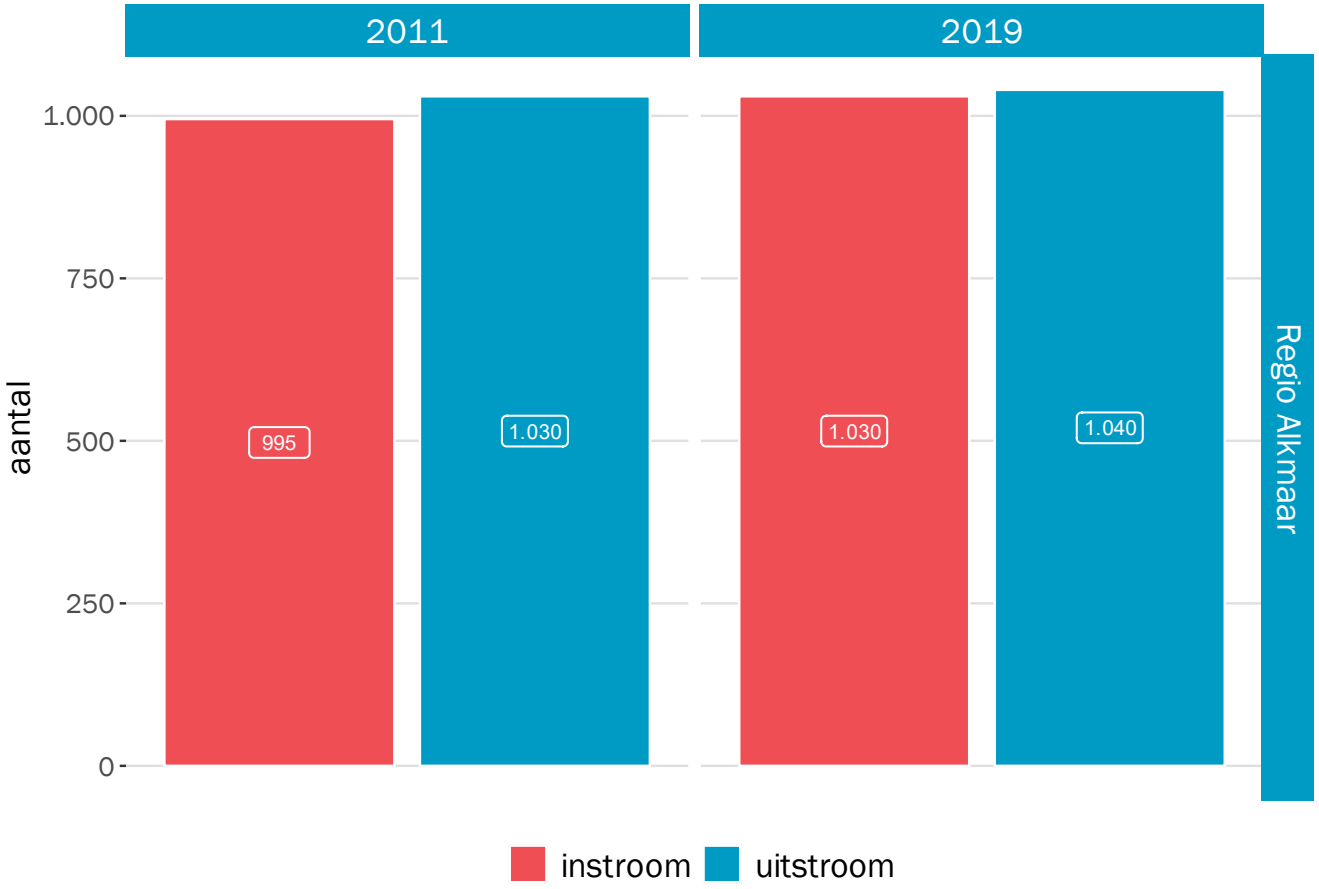
Op de kaart zien we het aantal woonachtige arbeidsmigranten op postcode niveau voor 2010 en 2020. We zien dat er de afgelopen jaren geen grote verschuivingen zijn geweest in concentraties van arbeidsmigranten. Met name in het noorden van de gemeente Alkmaar en in de gemeente Heiloo zijn de aantallen toegenomen. Bij de zuidwestelijke postcodegebieden blijft het aantal arbeidsmigranten relatief laag.

In de bijlage van dit rapport is een overzicht opgenomen van het aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op 4-positie postcode niveau.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

WOON-WERK RELATIES

Instroom/uitstroom van arbeidsmigranten
naar werkregio

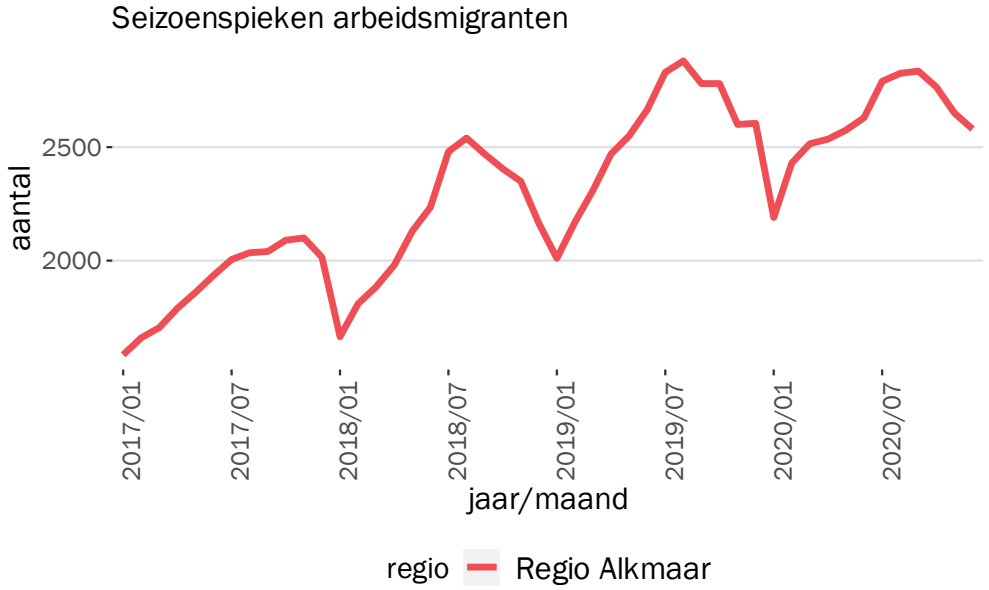

Meer uitstroom dan instroom van nieuwe arbeidsmigranten
In zowel 2011 als 2019 is er meer uitstroom geweest dan instroom van arbeidsmigranten, al is het verschil in deze regio klein. Dit betekent dat van de arbeidsmigranten werkzaam in regio Alkmaar er minder nieuwe arbeidsmigranten vanuit het buitenland naar Nederland zijn verhuist (ingeschreven in BRP) dan dat er naar het buitenland vertrokken (uitgeschreven in BRP). We zien dat het saldo in 2019 een fractie hoger is dan in 2011. Daarnaast zijn de instroom en uitstroom dichter bij elkaar gekomen. Een belangrijke opmerking bij deze cijfers is dat het alleen betrekking heeft op personen die in Nederland zijn ingestroomd of die Nederland hebben verlaten. Het houdt dus geen rekening met in- en uitstroom door binnenlandse veranderingen van werkgemeente. Het saldo komt daardoor niet overeen met de groeicijfers.

55% van arbeidsmigranten woont en werkt binnen de regio Alkmaar
Als we kijken naar het woon en werk verkeer zien we dat 55% van de arbeidsmigranten die werken in de regio Alkmaar en waarvan de woongemeente bekend is, daar ook wonen. Verder zijn Schagen, Koggenland en Hollands Kroon relatief grote woongemeenten voor arbeidsmigranten die werken in de regio Alkmaar.

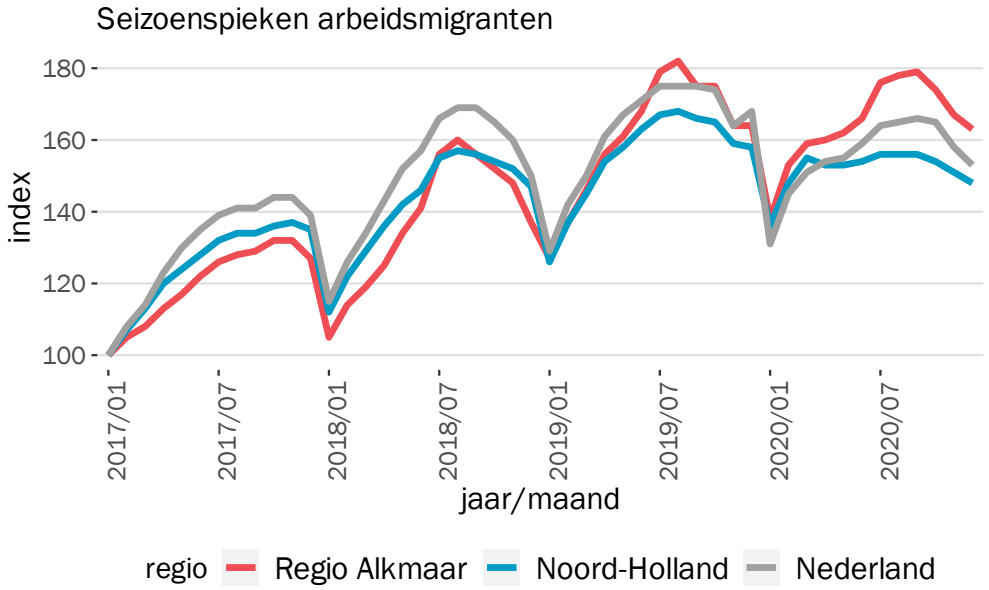
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

SEIZOENSPIEKEN

Zomerse piek in arbeidsmigranten in de regio Alkmaar

Het aantal werkzame arbeidsmigranten in de regio Alkmaar piekt in de zomer. Over de periode van 2017 tot en met 2020 zien we structureel een piek rond juli. Richting de wintermaanden daalt het aantal arbeidsmigranten weer. Dit illustreert dat de inzet van arbeidsmigranten seizoensgebonden is. Dit zit bijvoorbeeld in de sectoren landbouw en visserij en bij de uitzendbureaus.

Vergelijkbare seizoentrend als met Noord-Holland en Nederland

De seizoenpieken in de regio Alkmaar zijn vergelijkbaar met Noord-Holland en Nederland. In de jaren 2017 en 2018 ligt de seizoenpiek van Nederland nog hoger, maar vanaf 2019 groeit de piek in regio Alkmaar aanzienlijk. Ook krimpt de piek in de regio Alkmaar vanaf 2020 minder dan die van Nederland en Noord-Holland. Het terugkerende dal rond de jaarwisselingen valt deels te verklaren doordat 31 december een gangbare einddatum van contracten is.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

PROGNOSE ARBEIDSMIGRANTEN TOT 2030

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en het aantal arbeidsmigranten in de regio Alkmaar zijn prognoses opgesteld van de te verwachten ontwikkeling tot 2030. In onderstaand kader staat een korte toelichting op de methodiek.

Achtergrond prognose
Voor de prognose baseren we ons op bestaande regionale prognoses van het aantal banen (bron: WLO-scenario's) en de beroepsbevolking zonder migratieachtergrond (bron: CBS). Door deze prognoses aan elkaar te 'matchen' ontstaat het verschil tussen het aantal beschikbare banen in 2030 en het aantal werknemers (zonder migratieachtergrond) dat beschikbaar is om deze banen in te vullen. Hierin is rekening gehouden met verschillende demografische factoren als groei van beroepsbevolking en vergrijzing, maar ook economische ontwikkeling door uit te gaan van een WLO-hoog en WLO-laag scenario.

Het verschil tussen het aantal banen en werknemers zonder migratieachtergrond geeft een indicatie van het aantal internationale werknemers dat nodig is om aan de toekomstige vraag naar werknemers te voldoen. Vervolgens hanteren we een verdeelsleutel op basis van de bestaande verhouding tussen internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten.

Uit de prognosescenario's blijkt voor regio Alkmaar dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting **7,5 tot 10,5 duizend werkzame arbeidsmigranten in 2030**. Dit betekent een jaarlijkse groei van **6,6 tot 10,3%**.

Prognose van **7,5 tot 10,5 duizend** werkzame arbeidsmigranten in regio Alkmaar in 2030

KOP VAN NOORD-HOLLAND

KERNCIJFERS REGIO KOP VAN NOORD-HOLLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

In de regio Kop van Noord-Holland werken in 2019 5.090 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is het aantal jaarlijks gemiddeld licht gedaald met 1,9%. Deze daling vond vooral plaats in de gemeenten Den Helder en Schagen. Als gevolg van Corona daalde het aantal arbeidsmigranten in 2020 met 18%.

De belangrijkste werkgemeenten zijn Hollands Kroon en Schagen. 85% van de arbeidsmigranten werkt in een van deze gemeenten.

De meeste arbeidsmigranten zijn werkzaam via uitzendbureaus en in de landbouw en visserij. Bijna driekwart van het aantal arbeidsmigranten werkt in een van deze sectoren. Het aandeel arbeidsmigranten dat in de landbouwsector werkt is aanzienlijk hoger dan landelijk.

Meer dan de helft van de arbeidsmigranten verblijft minder dan een jaar in de regio Kop van Noord-Holland. Van deze groep verblijft 58% minder dan 4 maanden. Daarmee verblijven arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland relatief kort.

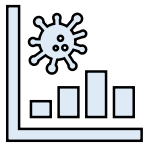
66% van de in regio Kop van Noord-Holland werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst (2020). Dit aandeel is groter dan in provincie Noord-Holland en Nederland. Sinds 2010 is vooral het aandeel van Roemeense arbeidsmigranten toegenomen.

Op basis van BRP-registraties staan in 2019 2.695 arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig in regio Kop van Noord-Holland. Tot 2019 neemt het aantal jaarlijks gemiddeld met 11% toe. Ook in 2020 stijgt het aantal arbeidsmigranten (+9%).

Ruim 4 op de 10 arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland wonen, werken ook in de Kop van Noord-Holland. Verder bestaan er belangrijke pendelrelaties met de gemeenten Dijk en Waard, Alkmaar en Medemblik.

Er zijn twee pieken in aantal werkzame arbeidsmigranten te onderscheiden bij de regio Kop van Noord-Holland. Daarmee verschilt het seizoenpatroon van deze regio met die van de provincie Noord-Holland en Nederland.

Uit de prognosescenario's blijkt voor de regio Kop van Noord-Holland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar zal toenemen tot een populatie van naar schatting 6 duizend tot 7,5 duizend arbeidsmigranten in 2030. Dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,8 tot 6,0%.

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten is licht gedaald, maar lijkt de komende 10 jaar te gaan groeien

2010 – 2019: jaarlijkse groei
Het aantal arbeidsmigranten in Nederland is sinds 2010 tot en met 2019 jaarlijks blijven toenemen van 357,7 duizend in 2010 naar 609,3 duizend in 2019. Dit betekende tot en met 2019 een groei van 6,1% per jaar in Nederland; in de Kop van Noord-Holland daalde het aantal arbeidsmigranten licht met gemiddeld 1,9% per jaar. Groeicijfers verschillen per regio en de gemiddelde daling bij de Kop van Noord-Holland is niet in lijn met de landelijke trend.

Tot 2030: blijvende toename te verwachten
Tot 2030 verwachten we dat het aantal arbeidsmigranten in Nederland, Noord-Holland en de regio's toeneemt. Ook hierin zijn er regionale verschillen; de verwachte groei in de Kop van Noord-Holland zit boven de verwachte groei in Nederland. Deze prognose is gebaseerd op prognoses over banen en de beroepsbevolking.

Regio	Aantal in 2010	Aantal in 2019	Jaarlijkse groei (%) 2010 - 2019	Jaarlijkse groei (%) Tot 2030
Nederland	357,7 duizend	609,3 duizend	6,1%	2,5 – 4,5%
Noord-Holland	73,5 duizend	127,5 duizend	5,5%	1,7 – 3,6%
Regio Alkmaar	2,9 duizend	4,1 duizend	4,2%	6,6–10,3%
Kop van NH	6,1 duizend	5,1 duizend	-1,9%	3,8 – 6.0%
Westfriesland	7,6 duizend	8,2 duizend	0,9%	3,8 – 6,0%

'Arbeidsmigranten' staan zeker de komende jaren nog op de maatschappelijke en publieke agenda

NADERE DUIDING KOP VAN NOORD-HOLLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Corona leidde in 2020 tot een daling van het aantal werkzame arbeidsmigranten in Nederland

Effect Corona: forse afname van 18%
In 2020 daalde het aantal arbeidsmigranten – naar verwachting als gevolg van de situatie rondom Corona – tot het niveau tussen 2017 en 2018. De gemiddelde daling in Nederland tussen 2019 en 2020 bedroeg - 1%; in de Kop van Noord-Holland bedroeg de daling - 18%. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, door vraaguitval of vanwege angst voor gesloten grenzen.

Regio	Aantal 2020	Ontwikkeling 2019-2020 (%)	Ontwikkeling 2019-2020 (absoluut)
Nederland	540,6 duizend	-11%	-68.690
Noord-Holland	114,8 duizend	-10%	-12.700
Regio Alkmaar	3,8 duizend	-3%	-110
Kop van NH	4,2 duizend	-18%	-900
Regio Westfriesland	7,5 duizend	-8%	-655

Het is aannemelijk dat Corona een tijdelijke dip is; geprognotiseerde gemiddelde groei tot 2030 blijft realistisch

NADERE DUIDING KOP VAN NOORD-HOLLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Uitzendbranche is belangrijkste sector en speler in het werkveld

Uitzendbranche: belangrijkste sector en speler
De uitzendbranche is vanaf 2010 al de belangrijkste sector geweest waarvoor de meeste arbeidsmigranten werkzaam zijn in uiteenlopende sectoren zoals logistiek, industrie, land- en tuinbouw en transport. In 2020 is in Nederland zo'n 48% van arbeidsmigranten actief via een uitzendbureau. In de Kop van Noord-Holland en Westfriesland is dat aandeel afgenomen. Maar, de uitzendbranche is en blijft de belangrijkste speler.

Regio	Aandeel uitzendbranche 2010 (%)	Aandeel uitzendbranche 2020 (%)
Nederland	47%	48%
Noord-Holland	41%	34%
Regio Alkmaar	27%	35%
Kop van NH	50%	44%
Regio Westfriesland	36%	32%

Het is dus van belang om de uitzendbranche aan tafel te hebben in het vraagstuk rondom arbeidsmigranten

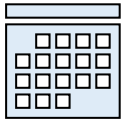
NADERE DUIDING KOP VAN NOORD-HOLLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Opvallend is: nieuwe groepen arbeidsmigranten en de verblijfsduur neemt af

Vooral Poolse arbeidsmigranten actief
Het belangrijkste herkomstland van arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland was de afgelopen 10 jaar Polen. In 2010 en 2020 bedroeg dat aandeel respectievelijk 82% en 66%. In diezelfde periode is vooral het aandeel Roemenen sterk gegroeid.

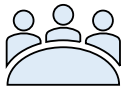
Korte verblijven nemen toe
Korte verblijven waren al gangbaar in de Kop van Noord-Holland en dit neemt alleen maar toe. De groep arbeidsmigranten die tot 4 maanden werkzaam is nam tussen 2010 en 2020 toe: van 45% naar 58%.

De oorzaak voor deze trend is niet exact te duiden, maar mogelijk dat vooral de verdere flexibilisering van banen en de arbeidsmarkt en de sterke positie van uitzendbureaus hierbij sterk van invloed is.

Vooral de kortere verblijfsduur van arbeidsmigranten in regio Kop van Noord-Holland wijst op het belang van het aanbod van voldoende short-stay huisvesting

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Tot slot: aanpak en insteek van vraagstuk rondom arbeidsmigranten vanuit meerdere invalshoeken

Structureel vraagstuk: voornamelijk huisvesting
Gelet op structurele karakter van groeiend aantal arbeidsmigranten (maar ook: krimp bevolking en beroepsbevolking) is duidelijk dat deze groei aandacht vraagt voor:

- vanuit huisvestingsperspectief: beschikbaarheid van voldoende kwalitatief passende woonplekken (in ieder geval short-stay voorzieningen)
- vanuit economisch perspectief: goed werkgeverschap/HR, goede informatievoorziening en arbeidsomstandigheden
- vanuit perspectief omgevingskwaliteit: aandacht voor leefbaarheid, sociale cohesie en voorzieningen
- Vanuit registratie: nu nog verschil in aantallen **werkende** (op basis van werklocatie) en **wonende** (op basis van woonlocatie) arbeidsmigranten. Dat komt door lage registratiegraad. Het woonadres van de arbeidsmigrant is namelijk onbekend wanneer de arbeidsmigrant niet geregistreerd is in de BRP. Het actief verhogen van de registratiegraad is daarom een belangrijk aandachtspunt.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

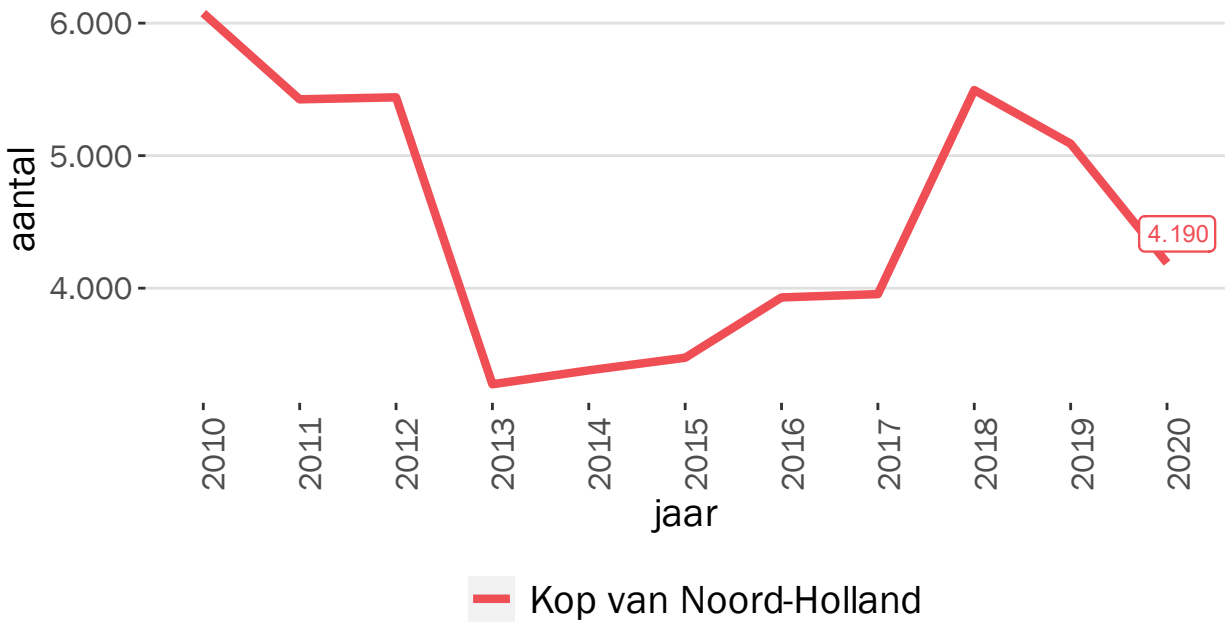
DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal werkzame arbeidsmigranten
In 2019 werkten er in de Kop van Noord-Holland 5.090 arbeidsmigranten. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2010. Deze daling vond met name plaats tijdens economisch dipjaar 2012 en hangt waarschijnlijk samen met macro-economische trends. Tussen 2010 en 2019 daalde het aantal werkende arbeidsmigranten jaarlijks gemiddeld 1,9%.

Tussen 2019 en 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland met maar liefst 18% tot 4.190 arbeidsmigranten. Deze daling is naar verwachting als gevolg van de situatie rondom covid-19. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, als gevolg van vraaguitval (horeca) of vanwege angst voor gesloten grenzen. Omdat de Coronacrisis, met name regionaal, een vertekend beeld geeft is ervoor gekozen om voor de groeicijfers naar de periode 2010-2019 te kijken. NB: we signaleren dat het aantal arbeidsmigranten in veel delen van Nederland inmiddels al weer minimaal op het niveau van 2019 zit.

Dynamische database: aanvullen én actualiseren gegevens leidt tot gewijzigde resultaten
De gegevens over arbeidsmigranten in dit rapport wijken af van het voorgaande rapport. De reden daarvoor is dat in dit rapport niet alleen gegevens over het jaar 2020 zijn aangevuld, maar dat tevens alle gegevens van 2010 en met 2019 zijn geactualiseerd. Dat bleek nodig omdat het CBS over steeds meer en betere gegevens beschikt. Dit geldt dus ook, met terugwerkende kracht, over gegevens in het verleden. Voor een uitgebreidere uitleg zie *dynamische database*.

Aantallen Arbeidsmigranten
naar werkregio

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

85% van de arbeidsmigranten werkt in Hollands Kroon of Schagen

De belangrijkste werkgemeenten zijn Hollands Kroon en Schagen. Bijna negen op de tien arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland werkt in een van deze gemeenten. In Den Helder en Texel is het aandeel werkzame arbeidsmigranten aanzienlijk lager, respectievelijk 11 en 5%.

In de belangrijkste werkgemeente, Hollands Kroon, is tussen 2010 en 2019 het aantal arbeidsmigranten nagenoeg gelijk gebleven. Tussen 2019 en 2020 nam het aantal arbeidsmigranten met 17% af (waarschijnlijk als gevolg van de Corona-crisis).

De daling tussen 2010 en 2019 in de Kop van Noord-Holland vond vooral plaats in de gemeenten Schagen en Den Helder. Verder valt op dat in de gemeente Schagen tussen 2019 en 2020 het aantal arbeidsmigranten aanzienlijk afnam; waarschijnlijk als gevolg van de Corona-crisis).

Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019 -2020
Hollands Kroon	2.280	2.245	1.870	0%	-17%
Schagen	2.460	2.080	1.490	-2%	-28%
Den Helder	1.150	535	505	-8%	-6%
Texel	185	230	325	2%	41%
Kop van NH	**6.075**	**5.090**	**4.190**	**-2%**	**-18%**

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

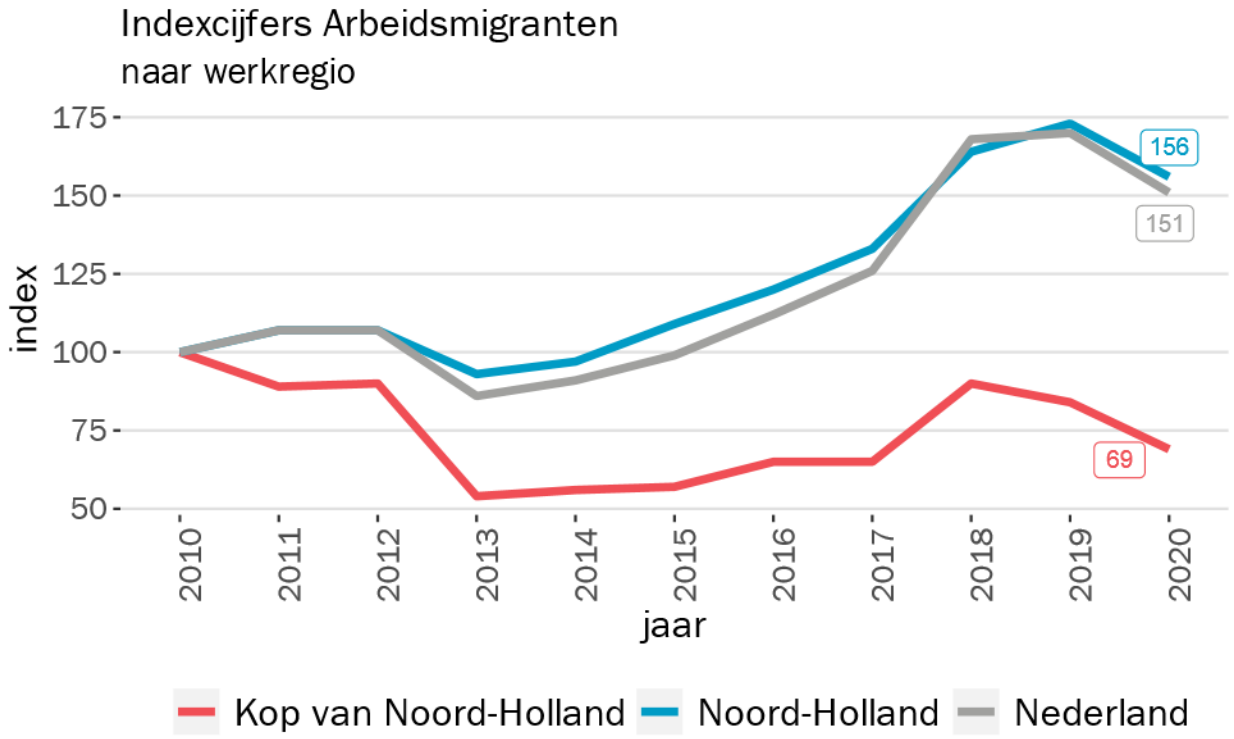
ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

Vergelijking met provinciale en Nederlandse ontwikkeling
De indexcijfers geven de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland weer ten opzichte van het provinciaal en landelijk niveau.

Sinds 2010 neemt het aantal arbeidsmigranten in de provincie Noord-Holland jaarlijks toe met gemiddeld 5,5% tot 127.540 arbeidsmigranten in 2019. In diezelfde periode nam het aantal arbeidsmigranten in Nederland jaarlijks toe met 6,1% tot een aantal van 609.255 in 2019. De gemiddelde jaarlijkse daling van 1,9% in de regio Kop van Noord-Holland wijkt hiermee af ten opzichte van de provinciale en nationale ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten.

De indexcijfers laten zien dat de economische crisis rond 2012 een groot effect heeft op de regio Kop van Noord-Holland. Tot 2013 halveert het aantal arbeidsmigranten in deze regio, terwijl de provincie Noord-Holland en Nederland beperktere daling kennen. Waar het aantal arbeidsmigranten voor Noord-Holland en Nederland tussen 2014 en 2015 weer op het niveau van 2010 zit, blijft het herstel in de regio Kop van Noord-Holland achter.

Tot slot is de daling van het aantal arbeidsmigranten binnen de Kop van Noord-Holland ook opvallend als we kijken naar de groei van het aantal banen. Tussen 2010 en 2020 groeide het aantal banen binnen de regio jaarlijks gemiddeld 2,3%. Het aandeel arbeidsmigranten lijkt dus geen grotere rol te krijgen in de Kop van Noord-Holland.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

KENMERKEN

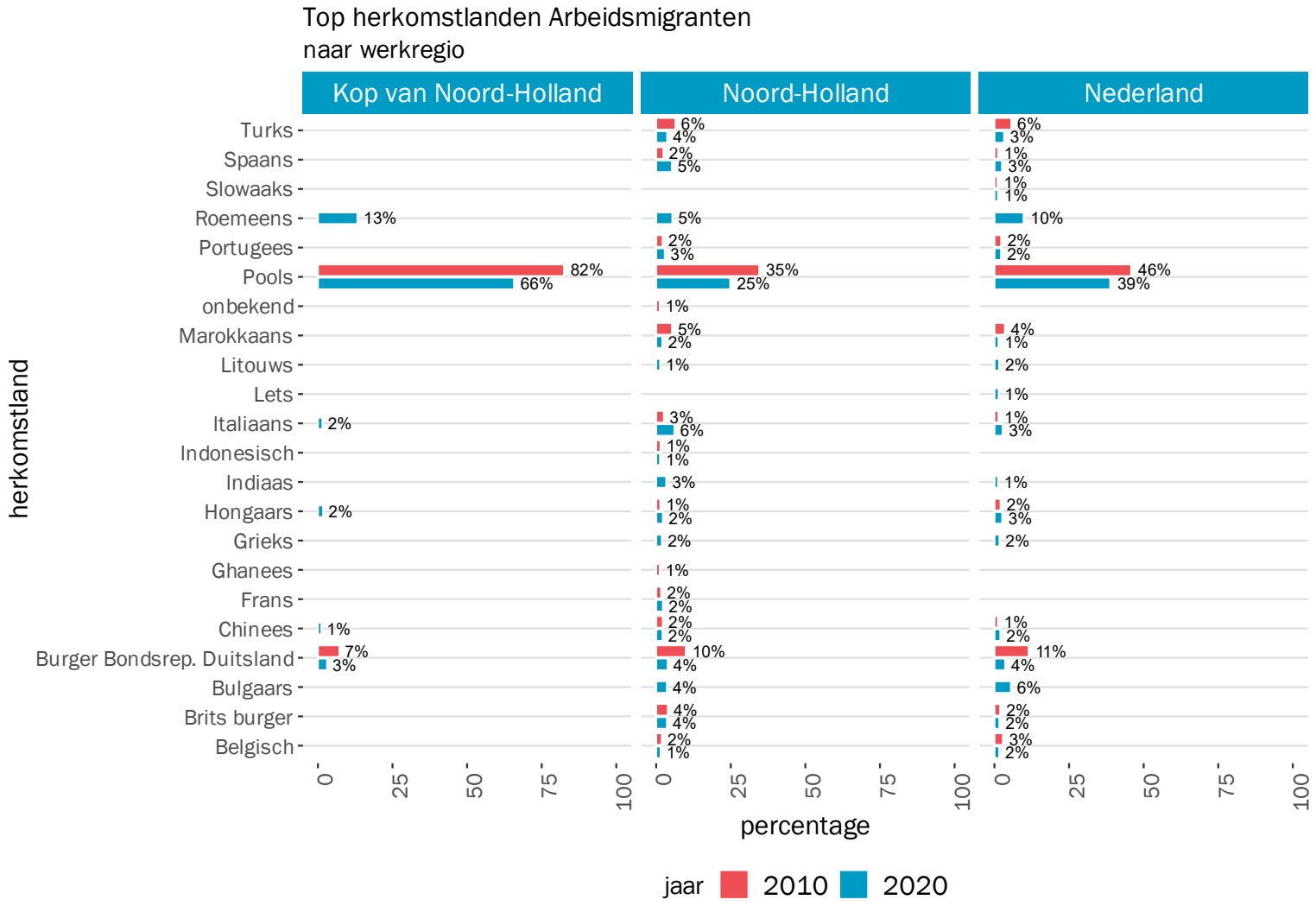
DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Poolse arbeidsmigranten dominant in regio Kop van Noord-Holland

66% van de in regio Kop van Noord-Holland werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst. In totaal bestaat deze groep uit circa 2.750 arbeidsmigranten. Een ander belangrijk herkomstland is Roemenië waar 13% van de arbeidsmigranten vandaan komt.

Vergeleken met Nederland en de provincie Noord-Holland is de dominantie van Poolse arbeidsmigranten opvallend. Tussen 2010 en 2020 is het aandeel Poolse arbeidsmigranten in gedaald op ieder schaalniveau.

Een andere trend die we op ieder schaalniveau zien is dat het aandeel van Duitse arbeidsmigranten afneemt. In de Kop van Noord-Holland halveert het aandeel van deze groep.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

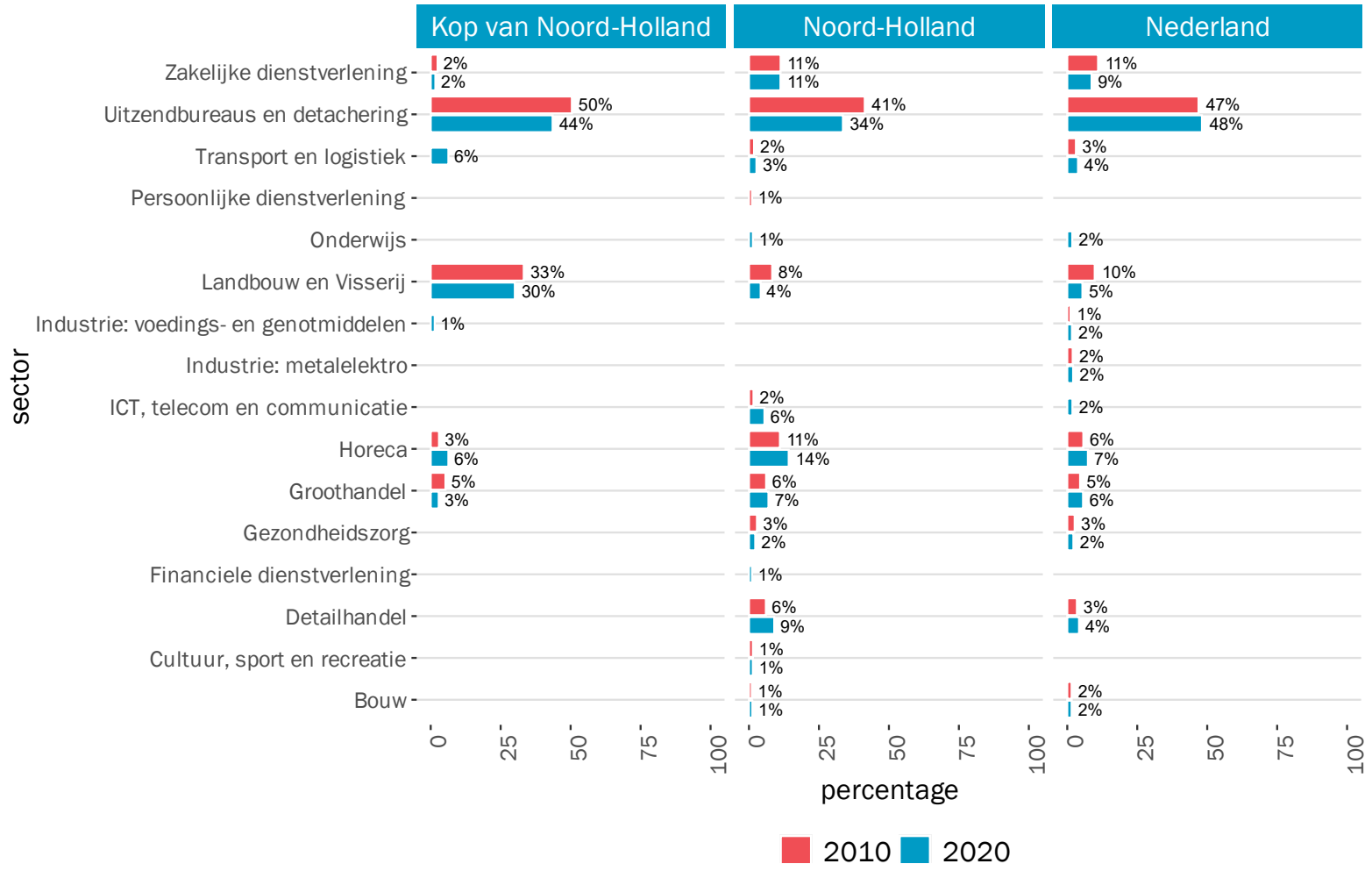
KENMERKEN

Meeste arbeidsmigranten werken voor uitzendbureaus
44% van de in regio Kop van Noord-Holland werkzame arbeidsmigranten werkt via een uitzendbureau of is gedetacheerd. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2010 toen dit aandeel nog 50% was. Uit onderzoek blijkt dat uitzendbureaus vooral uitzenden naar de logistiek, land- en tuinbouw, voedingsindustrie, metaalindustrie, landbouw en transport.[1]

Een andere belangrijke werksector in de Kop van Noord-Holland is de landbouw en visserij. Het aandeel arbeidsmigranten in deze sector is aanzienlijk groter dan het provinciaal en nationaal gemiddelde. In 2020 werkt 30% van de arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland in deze sector, terwijl dit aandeel voor Noord-Holland en Nederland respectievelijk 4 en 5% is.

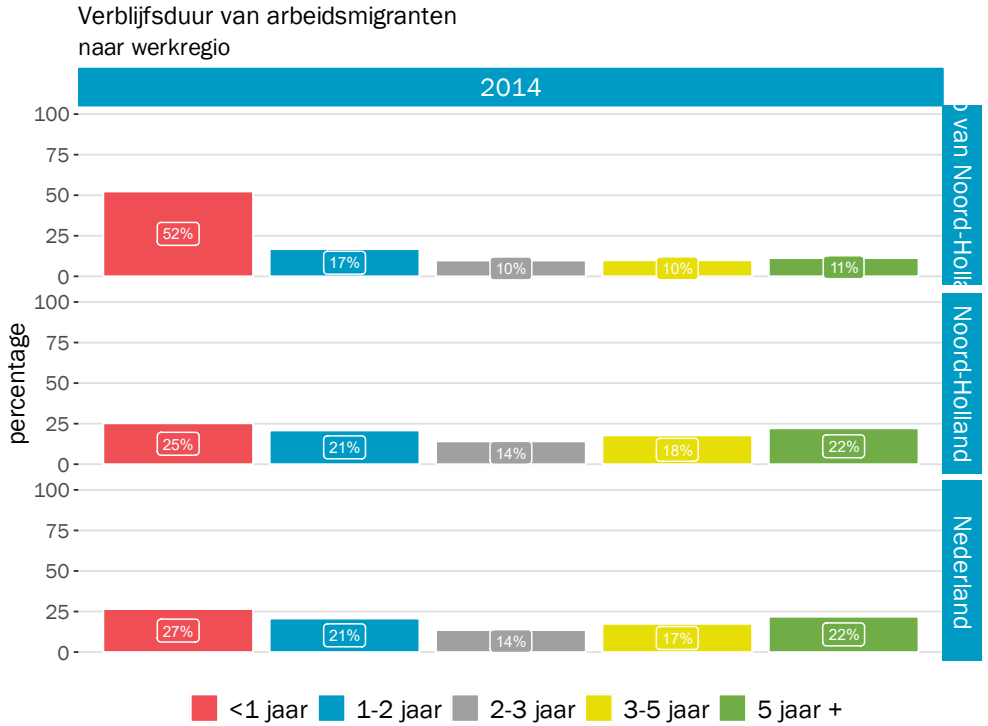
De transport en logistieksector is in de regio Kop van Noord-Holland het meest gegroeid. Tussen 2010 en 2020 is het aandeel van arbeidsmigranten in deze sector gegroeid van 0 tot 6%. Daarmee is dit aandeel groter dan het provinciaal en nationaal gemiddelde.

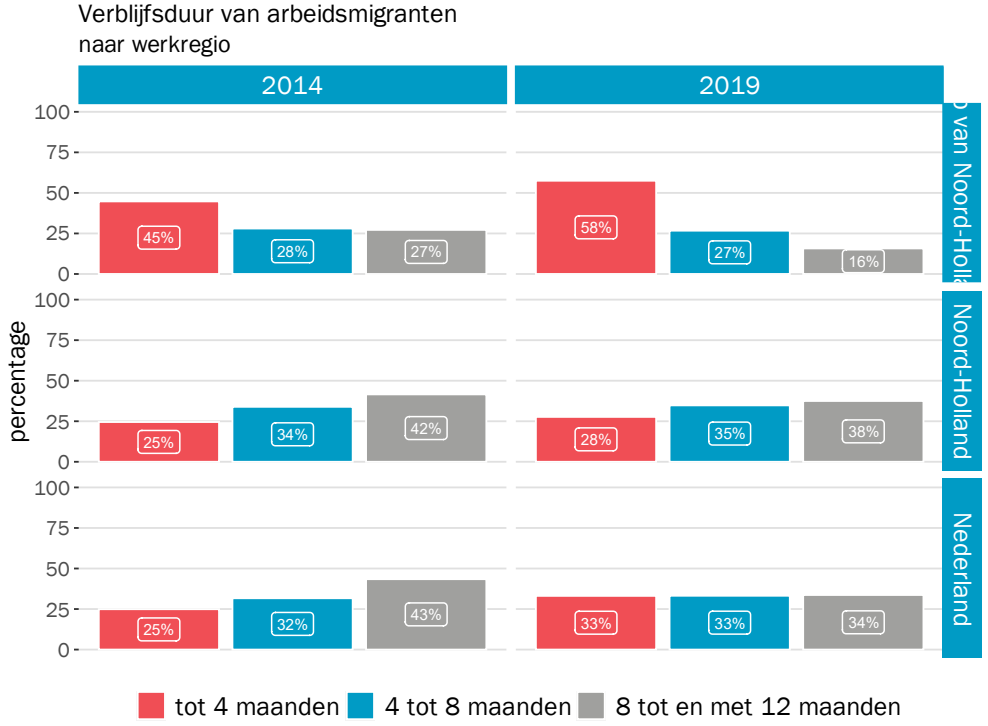
Top sectoren arbeidsmigranten
naar werkregio

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

[1]*Bron: https://www.abu.nl/arbeidsmigranten-in-nederland-de-cijfers/*

Verblijfsduur in regio Kop van Noord-Holland relatief kort

Meer dan de helft van de arbeidsmigranten werkzaam in de Kop van Noord-Holland verblijft korter dan een jaar. Daarmee is dit aandeel ongeveer twee keer zo groot als het provinciaal en landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd is het aandeel arbeidsmigranten die langer dan vijf jaar verblijven half zo groot.

Verblijfsduur wordt steeds korter

Van de korte verblijvers in 2019 verblijft circa 16% tussen de 8 en 12 maanden. Maar liefst 58% verblijft korter dan 4 maanden. De verblijfsduur is sinds 2014 korter geworden: het aandeel arbeidsmigranten dat tot 4 maanden verblijft is toegenomen, terwijl het aandeel van een verblijfsduur van 8 tot en met 12 maanden is afgenomen. Vergeleken met de provincie Noord-Holland en Nederland verblijven arbeidsmigranten aanzienlijk korter.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

2.695 geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten
Op basis van BRP-registraties zijn in 2019 2.695 arbeidsmigranten woonachtig in regio Kop van Noord-Holland. Dit is naar verwachting een onderschatting van het daadwerkelijke aantal[1].

Tussen 2010 en 2019 neemt het aantal geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten aanzienlijk toe, met een gemiddelde jaarlijkse groei van 11,0%. Opvallend genoeg neemt het aantal woonachtige arbeidsmigranten ook in na 2019 toe. In 2020 stijgt het aantal, ondanks Corona, tot 2.950.

55% BRP-geregistreerde arbeidsmigranten woont in Hollands Kroon
Gemeente Hollands Kroon is veruit de belangrijkste woongemeente voor geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten. Meer dan de helft van de in regio Kop van Noord-Holland woonachtige arbeidsmigranten woont hier. Daarnaast is Hollands Kroon zowel in absolute (+1180 arbeidsmigranten) als relatieve zin (jaarlijks +20%) het sterkst gegroeid. Ook in 2020 groeit het aantal woonachtige arbeidsmigranten in Hollands Kroon aanzienlijk. In Den Helder en Schagen zien we wel een afname in 2020.

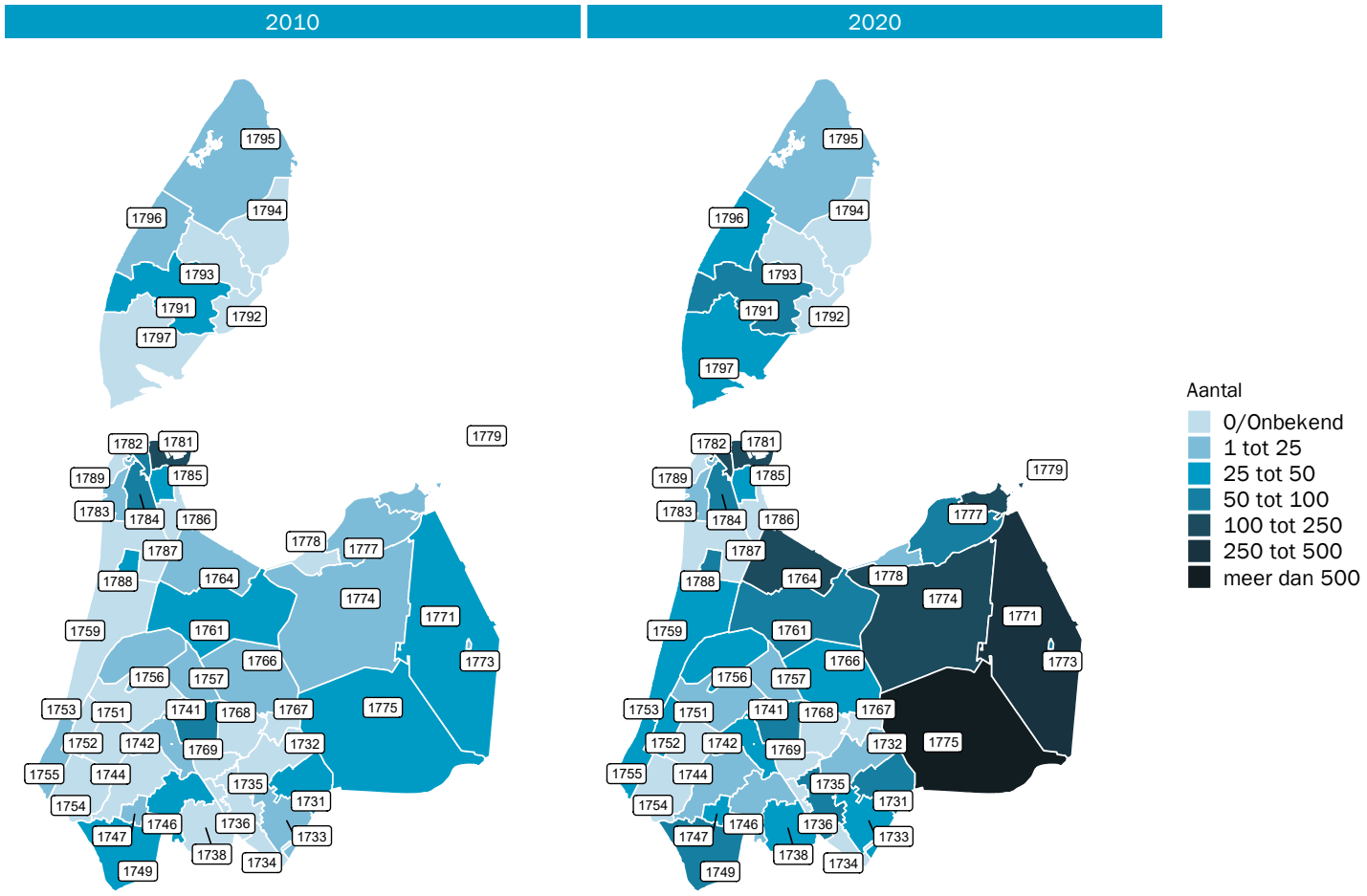
Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019-2020
Hollands Kroon	290	1.470	1.775	20%	21%
Den Helder	400	600	560	5%	-7%
Schagen	255	475	455	7%	-4%
Texel	105	150	160	4%	5%
Kop van NH	**1.050**	**2.695**	**2.950**	**11%**	**9%**

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

[1]Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Of het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de vrees voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is dus waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal woonachtige arbeidsmigranten. Uit eerder onderzoek is de inschatting dat gemiddeld 45 tot 55% van de arbeidsmigranten zich inschrijft.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

arbeidsmigranten in Kop van Noord-Holland
naar pc4

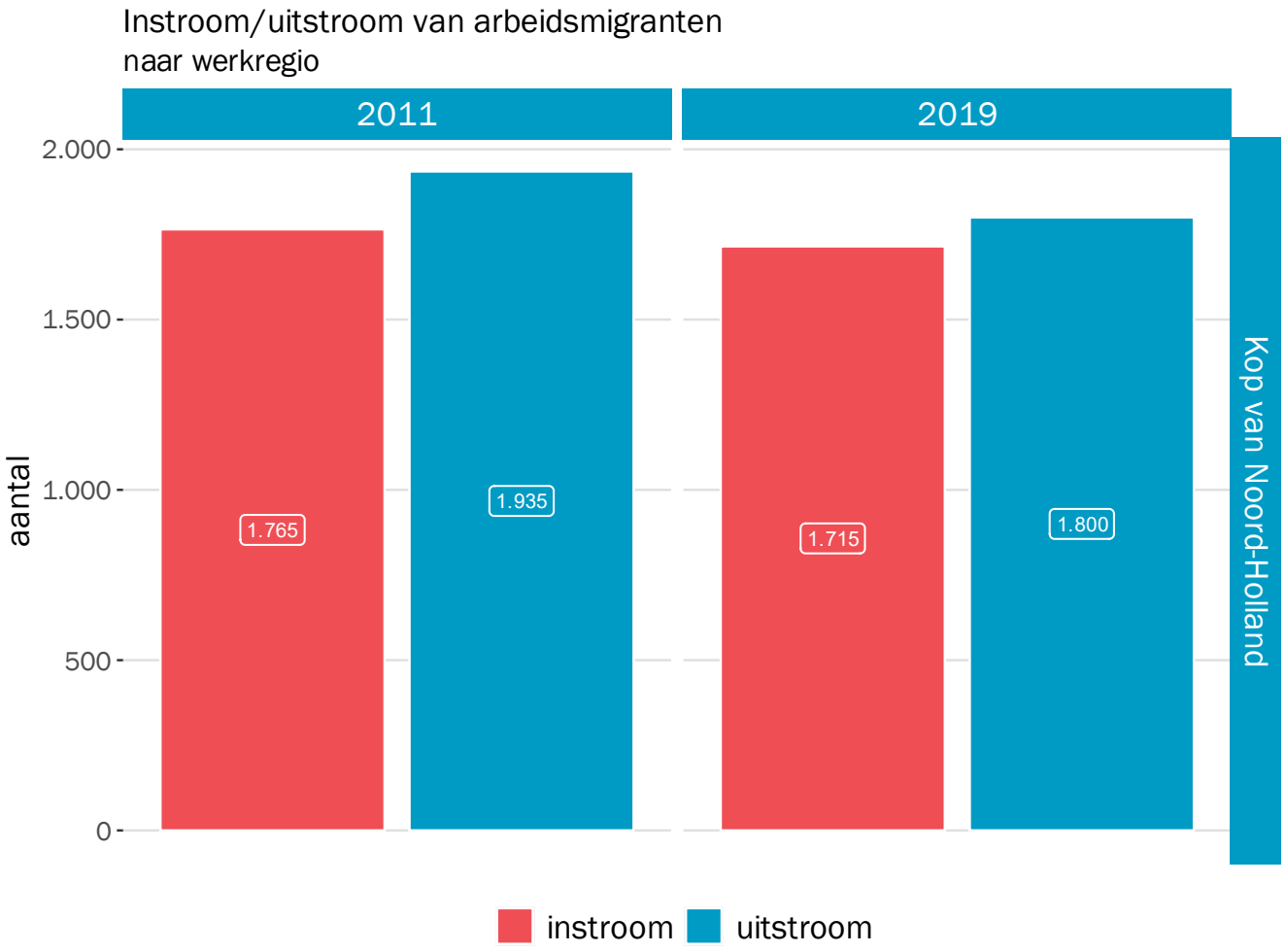
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Concentratie in Hollands Kroon

Op de kaart zien we het aantal woonachtige arbeidsmigranten postcode voor 2010 en 2020. We zien dat het aantal arbeidsmigranten in de meeste postcodegebieden zijn toegenomen. De kaart laat zien dat het aantal woonachtige arbeidsmigranten in Hollands Kroon het sterkst groeit.

In de bijlage van dit rapport is een overzicht opgenomen van het aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op 4-positie postcode niveau.

WOON-WERK RELATIES

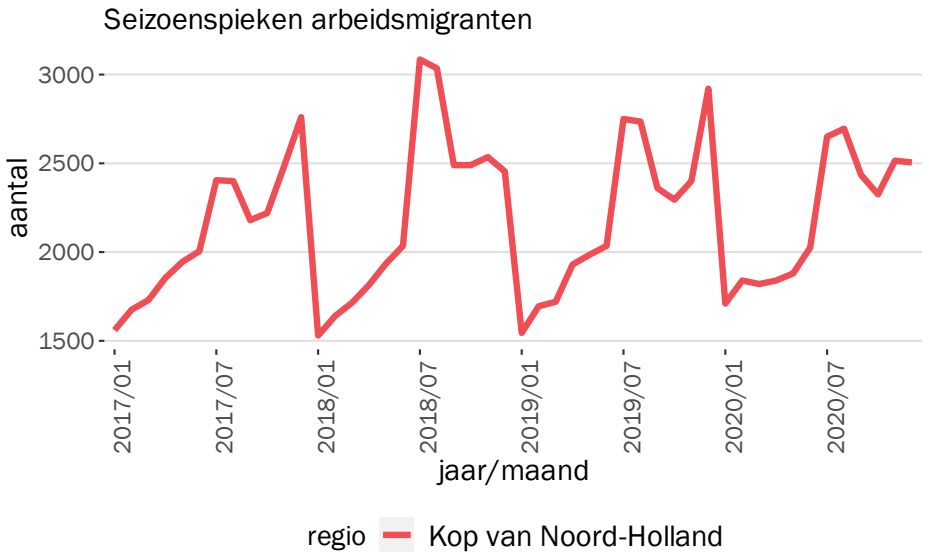

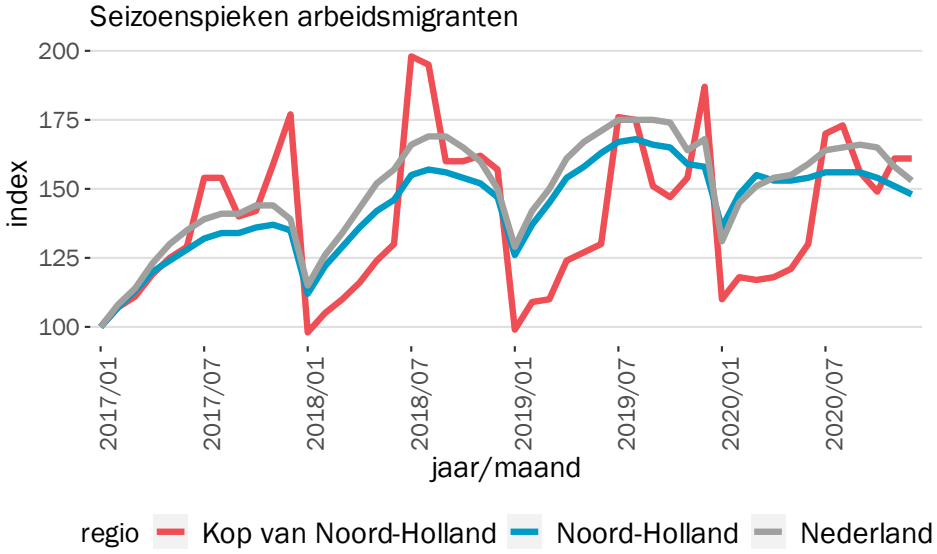
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Meer uitstroom dan instroom van nieuwe arbeidsmigranten
In zowel 2011 als 2019 is er meer uitstroom geweest dan instroom van arbeidsmigranten. Dit betekent dat van de arbeidsmigranten werkzaam in regio Kop van Noord-Holland er minder nieuwe arbeidsmigranten vanuit het buitenland naar Nederland zijn verhuist (ingeschreven in BRP) dan dat er naar het buitenland vetrokken zijn (uitgeschreven in BRP). We zien dat het saldo in 2019 een fractie lager is dan in 2011. Daarnaast zijn de instroom en uitstroom dichter bij elkaar gekomen. Een belangrijke opmerking bij deze cijfers is dat het alleen betrekking heeft op personen die in Nederland zijn ingestroomd of die Nederland hebben verlaten. Het houdt dus geen rekening met in- en uitstroom door binnenlandse veranderingen van werkgemeente. Het saldo komt daardoor niet overeen met de groeicijfers.

40% van de arbeidsmigranten woont en werkt binnen de Kop van Noord-Holland
Als we kijken naar het woon en werk verkeer zien we dat 40% van de arbeidsmigranten die werken in de Kop van Noord-Holland en waarvan de woongemeente bekend is, daar ook wonen. Verder zijn Dijk en Waard, Alkmaar en Medemblik relatief grote woongemeenten voor arbeidsmigranten die werken in de Kop van Noord-Holland.

SEIZOENPIEKEN

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Spitse zomerse piek in arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland
Het aantal werkzame arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland piekt met name in de zomer. Over de periode van 2017 tot en met 2020 laat de figuur structureel een piek zien rond juli. Richting de wintermaanden daalt het aantal arbeidsmigranten weer met januari meestal als dieptepunt. Dit illustreert dat de inzet van arbeidsmigranten seizoensgebonden is. Dit zit hem bijvoorbeeld in de sectoren landbouw en visserij en bij de uitzendbureaus.

Kop van Noord-Holland kent hoge pieken en dalen
Het aantal arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland is zeer seizoensgebonden. Er zijn in de regio twee pieken te onderscheiden. Een vindt plaats begin juli en de ander later in rond oktober/november. Daarmee verschilt het patroon van de Kop van Noord-Holland met die van Noord-Holland en Nederland. Noord-Holland en Nederland kennen een meer geleidelijk patroon in pieken van aantal arbeidsmigranten. Het dal rond de jaarwisselingen valt deels te verklaren doordat 31 december een gangbare einddatum van contracten is.

PROGNOSE ARBEIDSMIGRANTEN 2030

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en het aantal arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland zijn prognoses opgesteld van de te verwachten ontwikkeling tot 2030. In onderstaand kader staat een korte toelichting op de methodiek.

Achtergrond prognose
Voor de prognose baseren we ons op bestaande regionale prognoses van het aantal banen (bron: WLO-scenario's) en de beroepsbevolking zonder migratieachtergrond (bron: CBS). Door deze prognoses aan elkaar te 'matchen' ontstaat het verschil tussen het aantal beschikbare banen in 2030 en het aantal werknemers (zonder migratieachtergrond) dat beschikbaar is om deze banen in te vullen. Hierin is rekening gehouden met verschillende demografische factoren als groei van beroepsbevolking en vergrijzing, maar ook economische ontwikkeling door uit te gaan van een WLO-hoog en WLO-laag scenario.

Het verschil tussen het aantal banen en werknemers zonder migratieachtergrond geeft een indicatie van het aantal internationale werknemers dat nodig is om aan de toekomstige vraag naar werknemers te voldoen. Vervolgens hanteren we een verdeelsleutel op basis van de bestaande verhouding tussen internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten.

Uit de prognosescenario's blijkt voor regio Kop van Noord-Holland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting **6 tot 7,5 duizend werkzame arbeidsmigranten in 2030**. Dit betekent een jaarlijkse groei van **3,8 tot 6,0%**.

Prognose van **6 tot 7,5 duizend** werkzame arbeidsmigranten in regio Kop van Noord-Holland in 2030

WESTFRIESLAND

KERNCIJFERS REGIO WESTFRIESLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

In regio Westfriesland werken in 2019 8.180 arbeidsmigranten. Tussen 2010 en 2019 groeit het aantal arbeidsmigranten jaarlijks gemiddeld 0,9%. Als gevolg van Corona daalt het aantal in 2020 tot 7.525

De belangrijkste werkgemeenten zijn Medemblik en Koggenland. Ruim 50% van de arbeidsmigranten werkt in een van deze gemeentes. In absolute zin kende de gemeente Medemblik de grootste toename in het aantal arbeidsmigranten.

De meeste arbeidsmigranten zijn werkzaam in de landbouw en visserij. 37% van de arbeidsmigranten werkt in deze sector. Andere belangrijke sectoren zijn de uitzendbranche en de groot- en detailhandel.

Bijna de helft van de arbeidsmigranten verblijft minder dan een jaar in regio Westfriesland. Van deze groep verblijft 41% minder dan 4 maanden. Daarmee verblijven arbeidsmigranten in de regio Westfriesland relatief kort.

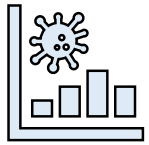
71% van de in regio Westfriesland werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst (2020). Dit aandeel is groter dan in provincie Noord-Holland en Nederland. Andere belangrijke groepen zijn Roemenen, Bulgaren en Hongaren.

Op basis van BRP-registraties staan in 2019 4.120 arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig in regio Westfriesland. Gemiddeld neemt het aantal jaarlijks toe met 10,8%. In 2020 groeit dit aantal ondanks corona tot 4.235.

60% van de arbeidsmigranten die in de regio Westfriesland woont werkt ook binnen die regio. Verder bestaan er belangrijke pendelrelaties met Dijk en Waard, Purmerend en Hollands Kroon.

Er is een duidelijke zomerpiek te onderscheiden in aantal werkzame arbeidsmigranten voor de regio Westfriesland. Deze piek is vooral geconcentreerd in juli, en verloopt daarmee minder geleidelijk dan de seizoenpiek van de provincie Noord-Holland en Nederland.

Uit de prognosescenario's blijkt voor de regio Westfriesland dat het aantal internationale arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting 11 duizend tot 12,5 duizend arbeidsmigranten in 2030. Dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,8 tot 6,0%.

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten licht toegenomen en lijkt de komende 10 jaar te gaan groeien

2010 – 2019: jaarlijkse groei
Het aantal arbeidsmigranten in Nederland is sinds 2010 tot en met 2019 jaarlijks blijven toenemen van 357,7 duizend in 2010 naar 609,3 duizend in 2019. Dit betekende tot en met 2019 een groei van 6,1% per jaar in Nederland; in regio Westfriesland bleef groeide het aantal arbeidsmigranten licht met 0,9%. Groeicijfers verschillen per regio en lichte groei bij Westfriesland is niet in lijn met het de landelijke trend.

Tot 2030: blijvende toename te verwachten
Tot 2030 verwachten we dat het aantal arbeidsmigranten in Nederland, Noord-Holland en de regio's blijven groeien. Ook hierin zijn er regionale verschillen, de verwachte groei in de regio Westfriesland zit boven de verwachte groei in Nederland. Deze prognose is gebaseerd op prognoses over banen en de beroepsbevolking.

Regio	Aantal in 2010	Aantal in 2019	Jaarlijkse groei (%) 2010 - 2019	Jaarlijkse groei (%) Tot 2030
Nederland	357,7 duizend	609,3 duizend	6,1%	2,5 – 4,5%
Noord-Holland	73,5 duizend	127,5 duizend	5,5%	1,7 – 3,6%
Regio Alkmaar	2,9 duizend	4,1 duizend	4,2%	6,6–10,3%
Kop van NH	6,1 duizend	5,1 duizend	-1,9%	3,8 – 6.0%
Westfriesland	7,6 duizend	8,2 duizend	0,9%	3,8 – 6,0%

'Arbeidsmigranten' staan zeker de komende jaren nog op de maatschappelijke en publieke agenda

NADERE DUIDING REGIO WEST-FRIESLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Corona leidde in 2020 tot een daling van het aantal werkzame arbeidsmigranten in Nederland

Effect Corona: gemiddelde afname van 8%
In 2020 daalde het aantal arbeidsmigranten – naar verwachting als gevolg van de situatie rondom Corona –tot het niveau tussen 2017 en 2018. De gemiddelde daling in Nederland tussen 2019 en 2020 bedroeg -11%; regio Westfriesland -8%. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, door vraaguitval of vanwege angst voor gesloten grenzen.

Regio	Aantal 2020	Ontwikkeling 2019-2020 (%)	Ontwikkeling 2019-2020 (absoluut)
Nederland	540,6 duizend	-11%	-68.690
Noord-Holland	114,8 duizend	-10%	-12.700
Regio Alkmaar	3,8 duizend	-3%	-110
Kop van NH	4,2 duizend	-18%	-900
Regio Westfriesland	7,5 duizend	-8%	-655

Het is aannemelijk dat Corona een tijdelijke dip is; geprognotiseerde gemiddelde groei tot 2030 blijft realistisch

NADERE DUIDING REGIO WEST-FRIESLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Uitzendbranche is belangrijke sector en speler in het werkveld

Uitzendbranche: belangrijke sector en speler
De uitzendbranche is vanaf 2010 al de belangrijkste sector geweest waarvoor de meeste arbeidsmigranten werkzaam zijn in uiteenlopende sectoren zoals logistiek, industrie, land- en tuinbouw en transport. In 2020 is in Nederland zo'n 48% van arbeidsmigranten actief via een uitzendbureau. In de Kop van Noord-Holland en Westfriesland is dat aandeel afgenomen; in de regio Alkmaar zien we tegenovergestelde ontwikkeling. Maar, de uitzendbranche is en blijft de belangrijkste speler.

Regio	Aandeel uitzendbranche 2010 (%)	Aandeel uitzendbranche 2020 (%)
Nederland	47%	48%
Noord-Holland	41%	34%
Regio Alkmaar	27%	35%
Kop van NH	50%	44%
Regio Westfriesland	36%	32%

Het is dus van belang om de uitzendbranche aan tafel te hebben in het vraagstuk rondom arbeidsmigranten

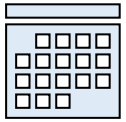
NADERE DUIDING REGIO WEST-FRIESLAND

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Opvallend is: nieuwe groepen arbeidsmigranten en de verblijfsduur neemt af

Vooral Poolse arbeidsmigranten actief
Het belangrijkste herkomstland van arbeidsmigranten in de regio Westfriesland was de afgelopen 10 jaar Polen. In 2010 en 2020 bedroeg dat aandeel respectievelijk 76% en 71%. In diezelfde periode is met name het aandeel Roemenen sterk gegroeid.

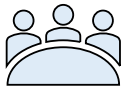

Korte verblijven nemen toe
Voorheen was de grootste groep arbeidsmigranten nog zo'n 4 tot 8 maanden werkzaam in de regio Westfriesland. Tegenwoordig zien we vooral een verschuiving naar een kortere verblijfsduur. Tussen 2010 en 2020 nam vooral de groep arbeidsmigranten die tot 4 maanden werkzaam is neemt toe: van 24% naar 41%.

De oorzaak voor deze trend is niet exact te duiden, maar mogelijk dat vooral de verdere flexibilisering van banen en de arbeidsmarkt en de sterke positie van uitzendbureaus hierbij sterk van invloed is.

Vooral de kortere verblijfsduur van arbeidsmigranten in regio Westfriesland wijst op het belang van het aanbod van voldoende short-stay huisvesting

Tot slot: aanpak en insteek van vraagstuk rondom arbeidsmigranten vanuit meerdere invalshoeken

Structureel vraagstuk: voornamelijk huisvesting
Gelet op structurele karakter van groeiend aantal arbeidsmigranten (maar ook: krimp bevolking en beroepsbevolking) is duidelijk dat deze groei aandacht vraagt voor:

- vanuit huisvestingsperspectief: beschikbaarheid van voldoende kwalitatief passende woonplekken (in ieder geval short-stay voorzieningen)
- vanuit economisch perspectief: goed werkgeverschap/HR, goede informatievoorziening en arbeidsomstandigheden
- vanuit perspectief omgevingskwaliteit: aandacht voor leefbaarheid, sociale cohesie en voorzieningen
- Vanuit registratie: nu nog verschil in aantallen **werkende** (op basis van werklocatie) en **wonende** (op basis van woonlocatie) arbeidsmigranten. Dat komt door lage registratiegraad. Het woonadres van de arbeidsmigrant is namelijk onbekend wanneer de arbeidsmigrant niet geregistreerd is in de BRP. Het actief verhogen van de registratiegraad is daarom een belangrijk aandachtspunt.

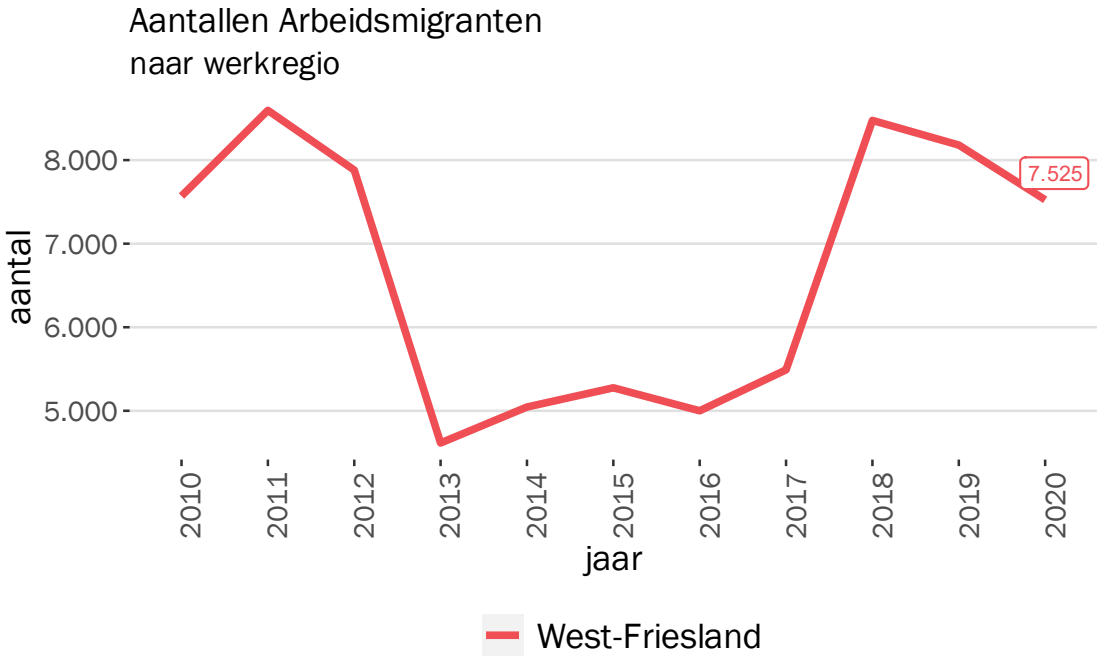
ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Aantal arbeidsmigranten neemt toe

In 2019 werkten er in de regio Westfriesland 8.180 arbeidsmigranten. Dit betekende een gemiddelde jaarlijkse groei van 0,9%. Tussen 2011 en 2018 was er echter sprake van een 'dip' van het aantal arbeidsmigranten. Deze daling vond vooral plaats tijdens de economische dipjaren 2012 en 2013 en hangt onder meer samen met macro-economische trends. Tussen 2017 en 2018 groeide het aantal arbeidsmigranten weer naar het niveau van 2011.

Vanaf 2019 en 2020 daalt het aantal arbeidsmigranten met 8% tot 7.525 arbeidsmigranten. De daling vanaf 2019 is naar verwachting als gevolg van de situatie rondom covid-19. Veel arbeidsmigranten zijn (tijdelijk) naar huis gegaan, als gevolg van vraaguitval (horeca) of vanwege angst voor gesloten grenzen. Omdat de Coronacrisis, met name regionaal, een vertekend beeld geeft is ervoor gekozen om voor de groeicijfers naar de periode 2010-2019 te kijken. NB: we signaleren dat het aantal arbeidsmigranten in veel delen van Nederland inmiddels al weer minimaal op het niveau van 2019 zit.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Dynamische database: aanvullen én actualiseren gegevens leidt tot gewijzigde resultaten

De gegevens over arbeidsmigranten in dit rapport wijken af van het voorgaande rapport. De reden daarvoor is dat in dit rapport niet alleen gegevens over het jaar 2020 zijn aangevuld, maar dat tevens alle gegevens van 2010 en met 2019 zijn geactualiseerd. Dat bleek nodig omdat het CBS over steeds meer en betere gegevens beschikt. Dit geldt dus ook, met terugwerkende kracht, over gegevens in het verleden. Voor een uitgebreidere uitleg zie *dynamische database*.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Ruim 50% van de arbeidsmigranten werkt in Medemblik of Koggenland

De belangrijkste werkgemeenten zijn Medemblik en Koggenland. Een op de twee arbeidsmigranten in de regio Westfriesland werkt in een van deze gemeenten.

Tussen 2010 en 2019 is in vier gemeenten het aantal werkzame arbeidsmigranten gestegen. De gemeente Medemblik kende in absolute zin de grootste stijging met een toename van 1.160 arbeidsmigranten. In de gemeente Hoorn is het aantal werkzame arbeidsmigranten bijna gehalveerd; de zeer sterke daling vond vooral plaats tussen 2015 en 2016. Dit heeft mogelijk te maken met het vertrek van een uitzendorganisatie of een grote werkgever.

In de meeste gemeenten is het aantal arbeidsmigranten in Coronajaar 2020 aanzienlijk gedaald. Voor de gehele regio betekende dit een daling van 8%. Nationaal daalde het aantal arbeidsmigranten in diezelfde periode met 11%. Daarmee is het effect van Corona in Westfriesland minder groot, desondanks is het een stevige daling.

Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019 -2020
Medemblik	1.475	2.635	2.560	7%	-3%
Koggenland	2.230	2.200	1.910	0%	-13%
Drechterland	1.285	1.050	950	-2%	-10%
Hoorn	1.635	860	890	-7%	3%
Stede Broec	535	780	640	4%	-18%
Opmeer	150	360	315	10%	-13%
Enkhuizen	260	295	260	1%	-12%
Westfriesland	**7.570**	**8.180**	**7.525**	**1%**	**-8%**

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WERKLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

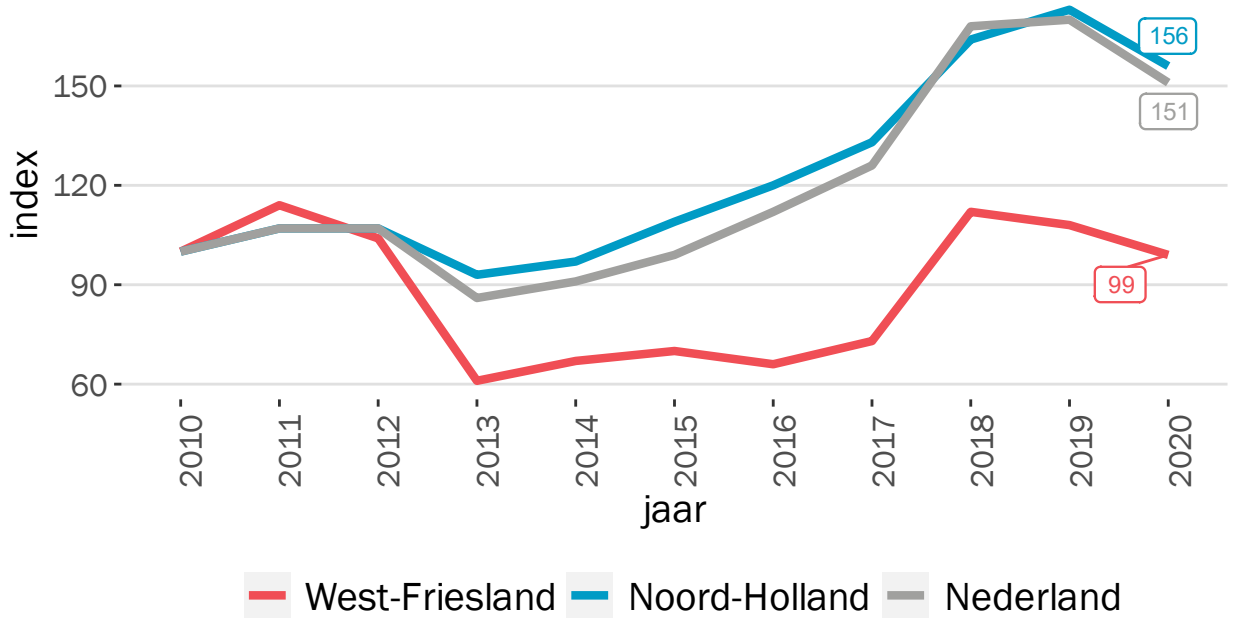
Vergelijking met provinciale en Nederlandse ontwikkeling
De indexcijfers in de naastgelegen figuur geven we de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten in de regio Westfriesland weer ten opzichte van het provinciaal en landelijk niveau.

Sinds 2010 neemt het aantal arbeidsmigranten in de provincie Noord-Holland jaarlijks toe met gemiddeld 5,5% tot 127.540 arbeidsmigranten in 2019. In diezelfde periode nam het aantal arbeidsmigranten in Nederland jaarlijks toe met 6,1% tot een aantal van 609.255 in 2019. De gemiddelde jaarlijkse groei van 0,9% in de regio Westfriesland ligt lager dan de provinciale en landelijke cijfers.

De index cijfers laten zien dat de economische crisis rond 2012 een groot effect heeft op de regio Westfriesland. Tot 2013 daalt het aantal arbeidsmigranten in deze regio fors, terwijl de provincie Noord-Holland en Nederland beperktere daling kennen. Het aantal arbeidsmigranten werkzaam in Noord-Holland en Nederland komt tussen 2015 en 2016 weer op het oude niveau. Bij regio Westfriesland duurt dit herstel langer.

Tot slot vergelijken we de groei in arbeidsmigranten met de groei in banen binnen de regio. Hierin zien we dat de groei van het aantal arbeidsmigranten de groei van het banen volgt. Tussen 2010 en 2019 groeide het aantal banen binnen Westfriesland jaarlijks gemiddeld 0,8%, dit is dus nagenoeg gelijk aan de groei in arbeidsmigranten.

Indexcijfers Arbeidsmigranten
naar werkregio

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

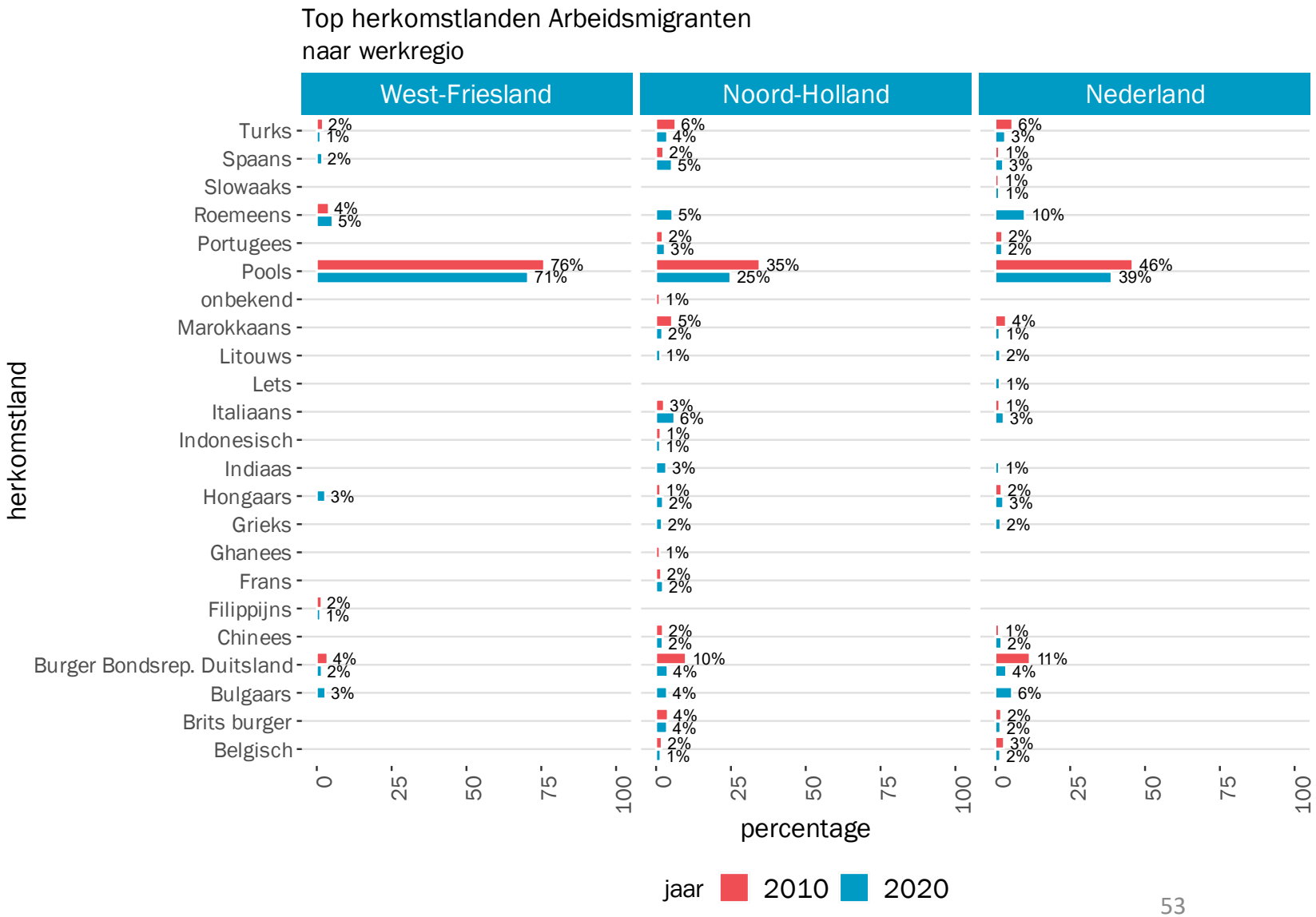
KENMERKEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Poolse arbeidsmigranten dominant in regio Westfriesland

71% van de in regio Westfriesland werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst. In totaal bestaat deze groep uit circa 5.200 arbeidsmigranten. Andere belangrijke groepen zijn de Roemenen, Bulgaren en Hongaren.

Vergeleken met Nederland en de provincie Noord-Holland is de dominantie van Poolse arbeidsmigranten opvallend. Tussen 2010 en 2020 is het aandeel van Poolse arbeidsmigranten voor zowel Westfriesland, Noord-Holland als Nederland gedaald.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

KENMERKEN

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

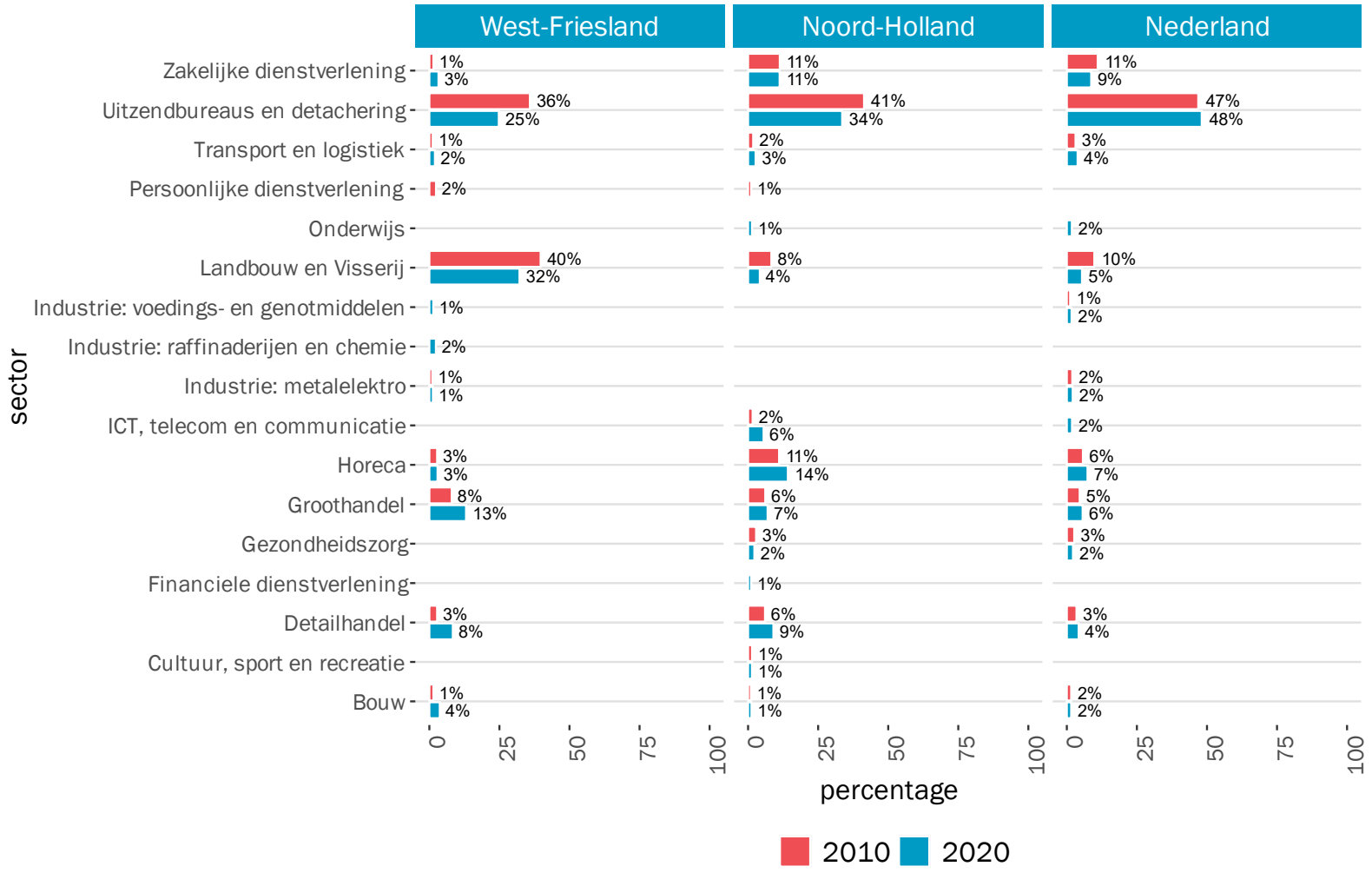
Meeste arbeidsmigranten werken in de landbouw en visserij

32% van de in regio Westfriesland werkzame arbeidsmigranten werkt via de landbouw en visserij, daarmee is het de belangrijkste werksector. Het aandeel arbeidsmigranten wat in Westfriesland in de landbouw en visserijsector werkt is aanzienlijk groter dan Noord-Holland en Nederland, 4 en 5% respectievelijk.

In Noord-Holland en Nederland werken de meeste arbeidsmigranten juist via uitzendbureaus. Met een aandeel van 25% werken ook in Westfriesland veel arbeidsmigranten bij Uitzendbureaus. Uit onderzoek blijkt dat uitzendbureaus vooral uitzenden naar de logistiek, tuinbouw, voedingsindustrie, metaalindustrie, landbouw en transport.[1]

Andere belangrijke werksectoren voor arbeidsmigranten in Westfriesland zijn de groot- en detailhandel. Ruim een op de vijf arbeidsmigranten werkt in een van deze sectoren. Daarmee is dit aandeel groter dan in Noord-Holland en Nederland.

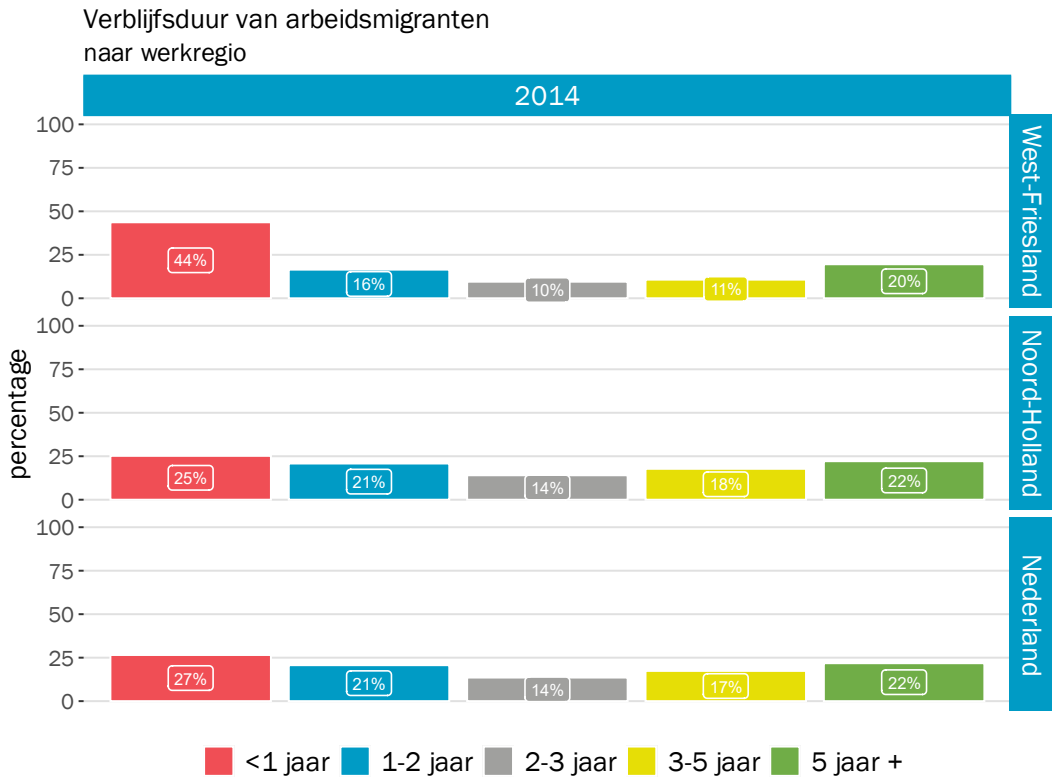
Top sectoren arbeidsmigranten naar werkregio

[1]*Bron: https://www.abu.nl/arbeidsmigranten-in-nederland-de-cijfers/*

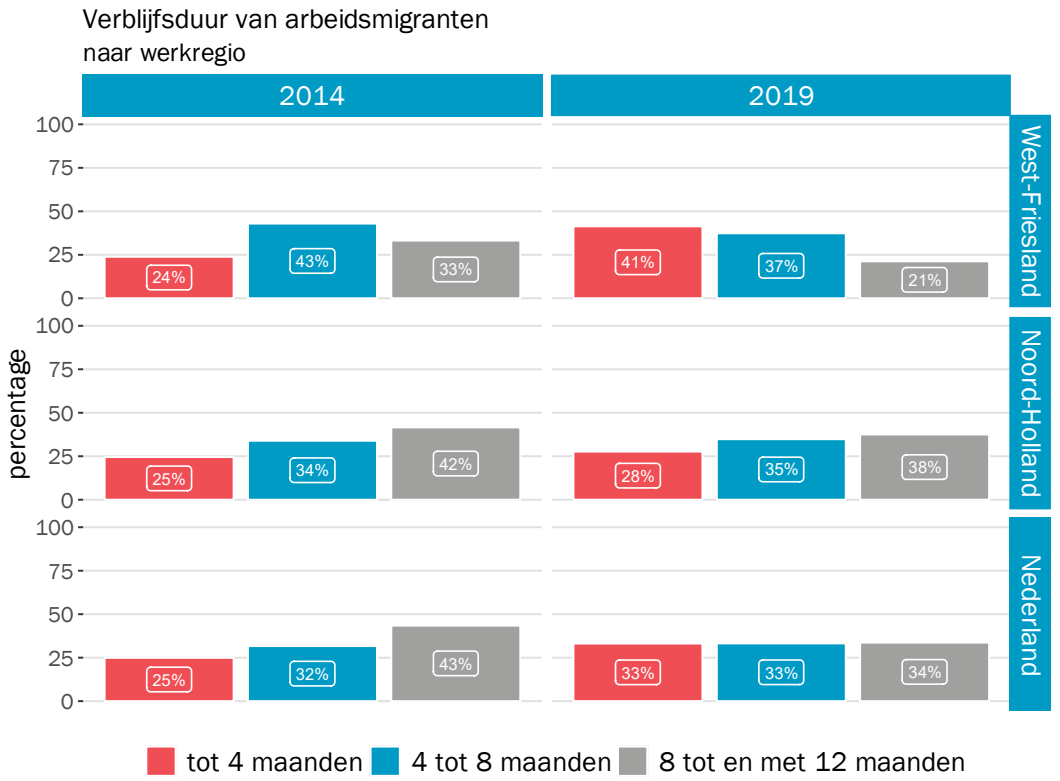
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

KENMERKEN

Verblijfsduur in regio Westfriesland relatief kort

Bijna de helft van de arbeidsmigranten verblijft korter dan een jaar. Dit aandeel is groot vergeleken met Noord-Holland en Nederland. Van de arbeidsmigranten die langer dan een jaar verblijven zien we dat 20% langer dan 5 jaar verblijft. Dit is een lager aandeel dan in de provincie Noord-Holland en Nederland.

Verblijfsduur wordt steeds korter

Van de korte verblijvers in 2019 verblijft 41% korter dan 4 maanden. Daarmee is dit aandeel aanzienlijk groter dan bij Noord-Holland en Nederland. Dit is een opvallende ontwikkeling omdat in 2014 de percentages nog vergelijkbaar waren. Verblijfsduren van arbeidsmigranten worden dus steeds korter.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

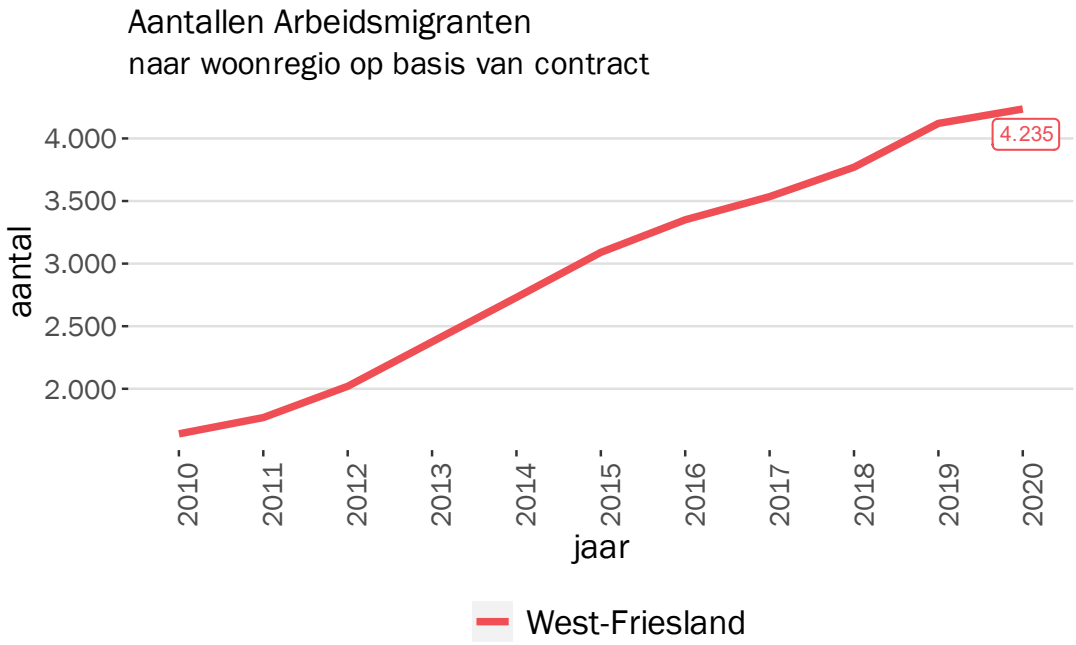
DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

4.120 geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten
Op basis van BRP-registraties zijn in 2019 4.120 arbeidsmigranten woonachtig in regio Westfriesland. Dit is naar verwachting een onderschatting van het daadwerkelijke aantal[1].

Tussen 2010 en 2019 neemt het aantal arbeidsmigranten toe, met een gemiddelde jaarlijkse groei van 11%. De Coronacrisis lijkt nauwelijks effect te hebben op het aantal in Westfriesland woonachtige arbeidsmigranten, in 2020 groeit het aantal door naar 4.235.

Circa een derde van BRP-geregistreerde arbeidsmigranten woont in Hoorn
Gemeente Hoorn is in 2019 de belangrijkste woongemeente voor geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten. 33% van de in regio Westfriesland woonachtige arbeidsmigranten woont in deze gemeente. Een andere belangrijke woongemeente is Medemblik waar ongeveer een kwart van de arbeidsmigranten woont.

In iedere gemeente is het aantal arbeidsmigranten gegroeid. Zo is in Medemblik het aantal woonachtige arbeidsmigranten het meest toegenomen (+700). Dit komt neer op een totale toename van ruim 200%. De meeste gemeenten zijn ook in Coronajaar 2020 blijven groeien, zo groeide het aantal in de gemeente Opmeer maar liefst 22%.

Gemeente	Aantal 2010	Aantal 2019	Aantal 2020	Ontwikkeling 2010-2019	Ontwikkeling 2019 -2020
Hoorn	640	1.380	1.345	9%	-3%
Medemblik	350	1.050	1.060	13%	1%
Stede Broec	190	465	510	11%	10%
Enkhuizen	180	420	440	10%	5%
Drechterland	120	355	365	13%	3%
Opmeer	50	270	330	21%	22%
Koggenland	110	180	185	6%	3%
Westfriesland	**1.640**	**4.120**	**2.480**	**11%**	**3%**

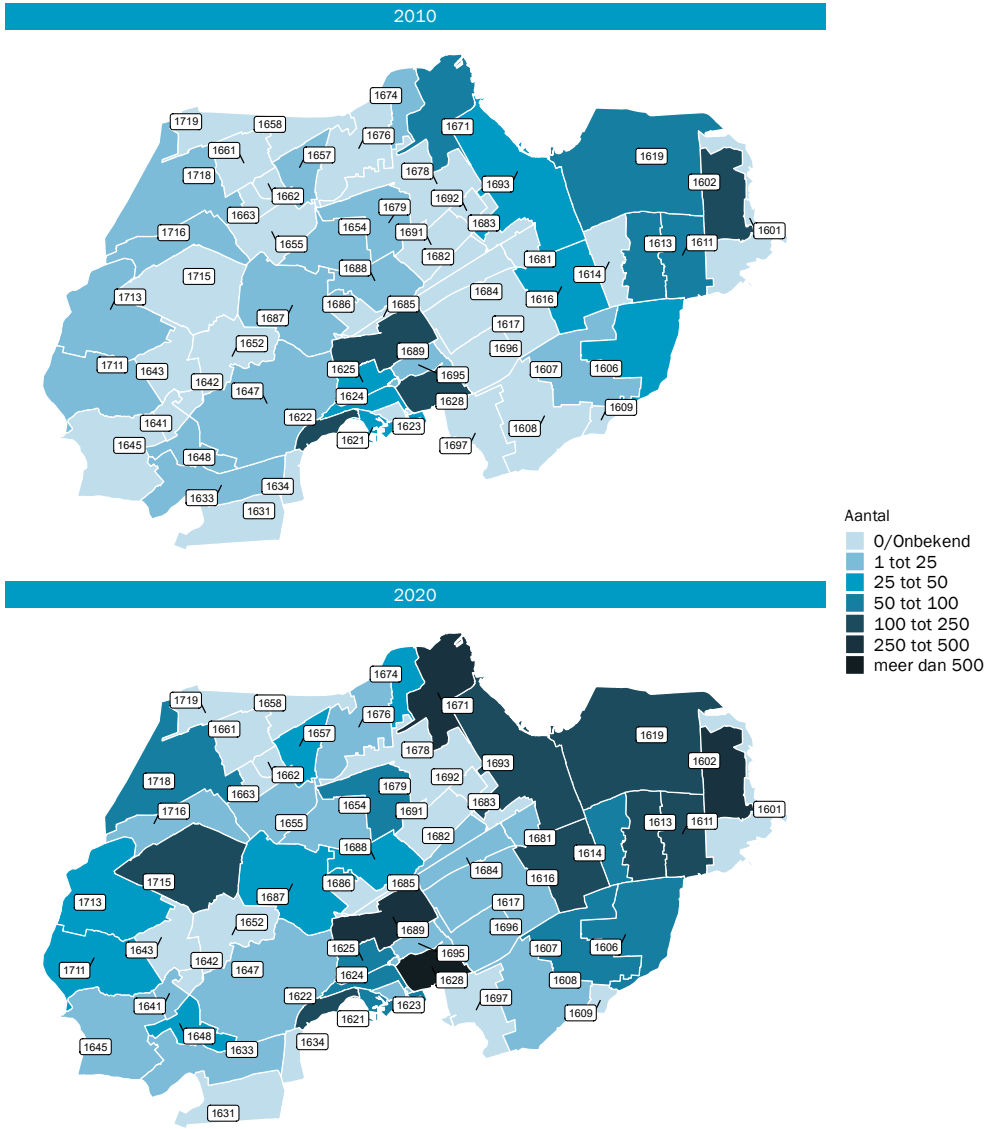
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

[1]Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Of het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de vrees voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal wonende arbeidsmigranten. Uit eerder onderzoek is de inschatting dat gemiddeld 45 tot 55% van de arbeidsmigranten zich inschrijft.

ARBEIDSMIGRANTEN NAAR WOONLOCATIE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

arbeidsmigranten in West-Friesland
naar pc4

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

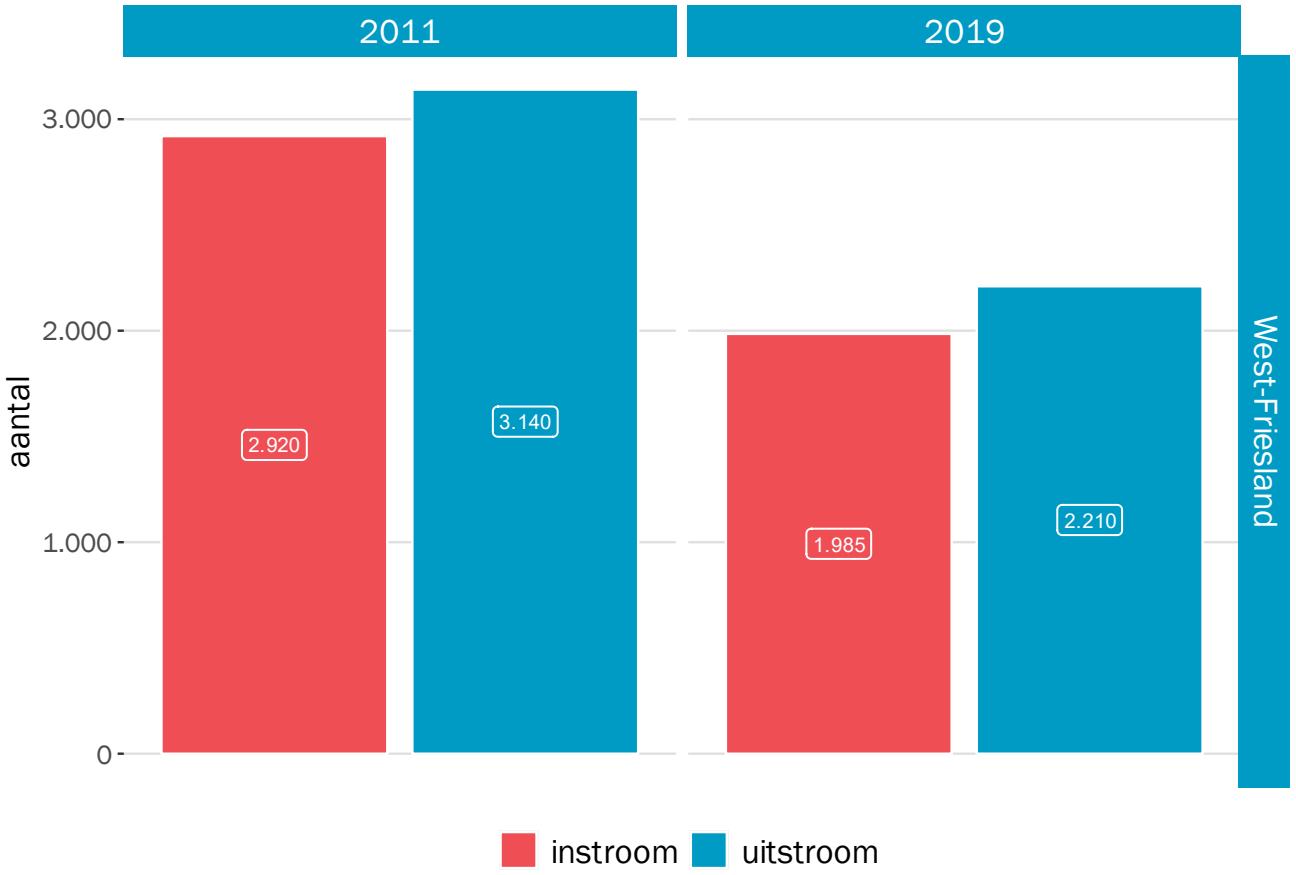
Toename in aantallen arbeidsmigranten

Op de kaart zien we het aantal woonachtige arbeidsmigranten op postcode niveau voor 2010 en 2020. We zien dat de concentraties woonachtige arbeidsmigranten bij de meeste postcodes groter zijn geworden. Grotere concentraties arbeidsmigranten bestonden al in het noordoosten en zuiden van de regio. Nu zijn daar een aantal postcodes in het westen bijgekomen. In bijvoorbeeld postcodegebied 1715 is het aantal arbeidsmigranten tussen 2010 en 2020 flink gestegen.

In de bijlage van dit rapport is een overzicht opgenomen van het aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op 4-positie postcode niveau.

WOON-WERK RELATIES

Instroom/uitstroom van arbeidsmigranten
naar werkregio

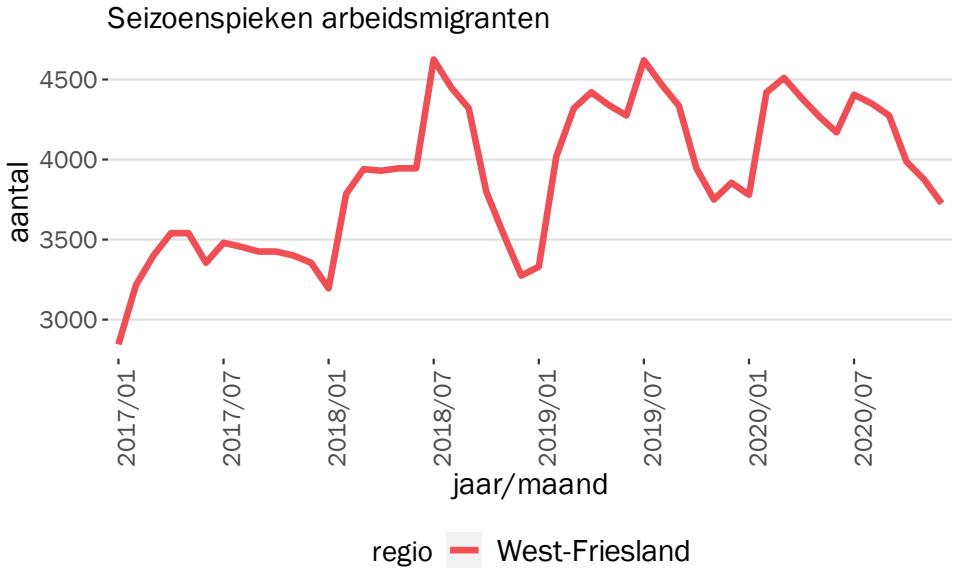

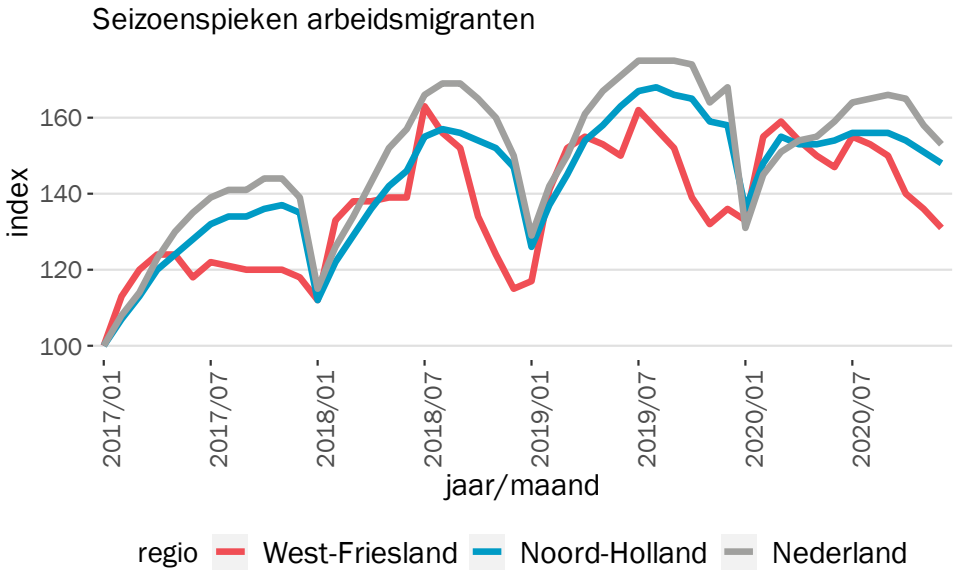
Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

Meer uitstroom dan instroom van nieuwe arbeidsmigranten
In zowel 2011 als 2019 is er meer uitstroom geweest dan instroom van arbeidsmigranten. Dit betekent dat van de arbeidsmigranten werkzaam in regio Westfriesland er minder nieuwe arbeidsmigranten vanuit het buitenland naar Nederland zijn verhuist (ingeschreven in BRP) dan dat er naar het buitenland vetrokken zijn (uitgeschreven in BRP) . We zien dat het saldo in 2019 fors lager is dan in 2011. Een belangrijke opmerking bij deze cijfers is dat het alleen betrekking heeft op personen die in Nederland zijn ingestroomd of die Nederland hebben verlaten. Het houdt dus geen rekening met in- en uitstroom door binnenlandse veranderingen van werkgemeente. Het saldo komt daardoor niet overeen met de groeicijfers.

60% van arbeidsmigranten woont en werkt binnen Westfriesland
Als we kijken naar het woon en werk verkeer zien we dat 60% van de arbeidsmigranten die werken in Westfriesland en waarvan de woongemeente bekend is, daar ook wonen. Verder zijn Dijk en Waard, Purmerend en Hollands Kroon relatief grote woongemeenten voor arbeidsmigranten die werken in Westfriesland.

SEIZOENSPIEKEN

Zomerse piek in arbeidsmigranten in de regio Westfriesland
Het aantal werkzame arbeidsmigranten in de regio Westfriesland piekt in de zomer. Over de periode van 2017 tot en met 2020 laat de figuur structureel een piek zien rond juli. Richting de wintermaanden daalt het aantal arbeidsmigranten weer met januari meestal als dieptepunt. Dit illustreert dat de inzet van arbeidsmigranten seizoensgebonden is. Dit zit hem met name in de sectoren landbouw en visserij en bij de uitzendbureaus. Het dieptepunt rond 31 december valt deels te verklaren doordat het een gangbare einddatum van contracten is.

Regio Westfriesland kent een kortere piek dan Nederland
Het aantal arbeidsmigranten in de regio Westfriesland is zeer seizoensgebonden. Rond juli is het hoogtepunt van de zomerpiek in deze regio. Na juli daalt het aantal arbeidsmigranten snel. Daarmee verschilt het patroon van de regio Westfriesland met die van Noord-Holland en Nederland. Noord-Holland en Nederland kennen een meer geleidelijk patroon in pieken van aantal arbeidsmigranten.

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata

PROGNOSE ARBEIDSMIGRANTEN TOT 2030

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en het aantal arbeidsmigranten in de regio Westfriesland zijn prognoses opgesteld van de te verwachten ontwikkeling tot 2030. In onderstaand kader staat een korte toelichting op de methodiek.

Achtergrond prognose
Voor de prognose baseren we ons op bestaande regionale prognoses van het aantal banen (bron: WLO-scenario's) en de beroepsbevolking zonder migratieachtergrond (bron: CBS). Door deze prognoses aan elkaar te 'matchen' ontstaat het verschil tussen het aantal beschikbare banen in 2030 en het aantal werknemers (zonder migratieachtergrond) dat beschikbaar is om deze banen in te vullen. Hierin is rekening gehouden met verschillende demografische factoren als groei van beroepsbevolking en vergrijzing, maar ook economische ontwikkeling door uit te gaan van een WLO-hoog en WLO-laag scenario.

Het verschil tussen het aantal banen en werknemers zonder migratieachtergrond geeft een indicatie van het aantal internationale werknemers dat nodig is om aan de toekomstige vraag naar werknemers te voldoen. Vervolgens hanteren we een verdeelsleutel op basis van de bestaande verhouding tussen internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten.

Uit de prognosescenario's blijkt voor regio Westfriesland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar blijft toenemen tot een populatie van naar schatting **11 tot 12,5 duizend werkzame arbeidsmigranten in 2030**. Dit betekent een jaarlijkse groei van **3,8 tot 6%**.

Prognose van **11 tot 12,5 duizend** werkzame arbeidsmigranten in regio Westfriesland in 2030

BIJLAGE

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Methodiek

Het CBS geeft geaccrediteerde organisaties toegang tot de 'big data' bestanden achter de statistieken die het CBS publiceert (CBS Microdata). Decisio heeft toegang tot CBS Microdata en gebruikt dit om de Monitor Internationals op te stellen.

Voor de monitor koppelt Decisio binnen CBS Microdata contractinformatie van werknemers in Nederland aan verschillende persoonsgegevens. Daarmee selecteren we de groep werknemers zonder de Nederlandse nationaliteit: de internationale werknemers. Op gemeenteniveau en (deels) op postcodeniveau geeft de monitor onder meer inzicht in:

- Het aantal internationale werknemers dat in een regio woont en werkt;
- In welke sector zij werkzaam zijn;
- Hoe lang zij in Nederland economisch actief zijn, zowel op korte termijn (in maanden) als lange termijn (in jaren);
- Waar ze vandaan komen, hoe oud ze zijn en hoe zij wonen: huishoudenssamenstelling, koop-/huurhuis en WOZ-waarde.

De data is beschikbaar voor de periode 2010-2020, waardoor niet alleen de huidige situatie maar ook de ontwikkeling in beeld wordt gebracht.

Looneisen definitie kenniswerker of arbeidsmigrant

Om binnen de groep internationale werknemers (zie definitie pagina 5) onderscheid te maken tussen kenniswerkers en arbeidsmigranten, hanteren we de volgende looneis:

- **Kenniswerker**: een internationale werknemer, waarbij een minimale looneis is gesteld (fiscaal loon: loon voor belastingen) voor twee leeftijdsgroepen en een minimaal aantal SV-dagen. De minimale looneisen per leeftijdsgroep zijn:

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
< 30 jaar	€ 25.761	€ 25.985	€ 26.605	€ 27.109	€ 26.926	€ 27.860	€ 28.333	€ 28.813	€ 29.293	€ 29.929	€ 30.672
≥ 30 jaar	€ 35.128	€ 35.433	€ 35.867	€ 36.407	€ 36.723	€ 38.003	€ 38.648	€ 39.303	€ 39.953	€ 40.824	€ 41.840

- **Arbeidsmigrant**: een internationale werknemer die niet voldoet aan bovenstaande looneis voor kenniswerkers.

Meerdere doelgroepen in monitor: voorkomen van dubbeltellingen

Vanaf 2022 voert onze Monitor Internationals meer internationale doelgroepen dan alleen de internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten. De monitor is verbreed met landelijke gegevens over internationale studenten, statushouders en inkomensafhankelijke partners. Om eventuele dubbeltellingen in de uitkomsten te voorkomen is ervoor gekozen om personen toe te wijzen aan een doelgroep op basis van hun verondersteld hoofdmotief voor verblijf in Nederland. Deze verbreding van onze monitor en de correcties die we daarvoor uitvoeren kunnen tot (kwantitatieve) verschillen in de uitkomsten leiden voor wat betreft de voorgaande monitorrapportages van Decisio.

Aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op postcodeniveau (2020) – Regio Alkmaar

Woongemeente	PC4	Aantal
Alkmaar	1483	45
Alkmaar	1484	NA
Alkmaar	1486	15
Alkmaar	1488	NA
Alkmaar	1636	10
Alkmaar	1703	NA
Alkmaar	1811	130
Alkmaar	1812	NA
Alkmaar	1813	175
Alkmaar	1814	85
Alkmaar	1815	90
Alkmaar	1816	135
Alkmaar	1817	30
Alkmaar	1821	20
Alkmaar	1822	30
Alkmaar	1823	65
Alkmaar	1824	85
Alkmaar	1825	115
Alkmaar	1826	85
Alkmaar	1827	115
Alkmaar	1829	20
Alkmaar	1831	30
Alkmaar	1841	25
Alkmaar	1846	NA
Alkmaar	1847	NA

Woongemeente	PC4	Aantal
Bergen (NH.)	1861	35
Bergen (NH.)	1862	30
Bergen (NH.)	1871	20
Bergen (NH.)	1873	NA
Bergen (NH.)	1931	60
Bergen (NH.)	1934	25
Bergen (NH.)	1935	NA
Castricum	1901	60
Castricum	1902	40
Castricum	1906	50
Castricum	1921	20
Dijk en Waard	1701	120
Dijk en Waard	1702	70
Dijk en Waard	1703	260
Dijk en Waard	1704	100
Dijk en Waard	1705	200
Dijk en Waard	1706	NA
Dijk en Waard	1721	35
Dijk en Waard	1722	45
Dijk en Waard	1723	55
Dijk en Waard	1724	35
Dijk en Waard	1834	20

Woongemeente	PC4	Aantal
Heiloo	1851	NA
Heiloo	1852	60
Heiloo	1853	NA
Uitgeest	1911	90

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata * Wegens regelgeving van CBS mogen we aantallen minder dan 10 niet laten zien. NA staat dus gelijk aan een getal onder de 10.

Aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op postcodeniveau (2020) – Kop van Noord-Holland

Woongemeente	PC4	Aantal
Den Helder	1781	180
Den Helder	1782	145
Den Helder	1783	15
Den Helder	1784	85
Den Helder	1785	40
Den Helder	1786	NA
Den Helder	1787	NA
Den Helder	1788	85
Hollands Kroon	1731	60
Hollands Kroon	1732	25
Hollands Kroon	1733	40
Hollands Kroon	1734	NA
Hollands Kroon	1735	55
Hollands Kroon	1761	55
Hollands Kroon	1764	120
Hollands Kroon	1766	50
Hollands Kroon	1767	NA
Hollands Kroon	1768	NA
Hollands Kroon	1771	280
Hollands Kroon	1773	55
Hollands Kroon	1774	125
Hollands Kroon	1775	690
Hollands Kroon	1777	80
Hollands Kroon	1778	15
Hollands Kroon	1779	105
Schagen	1738	30
Schagen	1741	65
Schagen	1742	35
Schagen	1744	20
Schagen	1746	15
Schagen	1747	45
Schagen	1749	55
Schagen	1751	20
Schagen	1752	NA
Schagen	1753	35
Schagen	1754	NA
Schagen	1755	35
Schagen	1756	40
Schagen	1757	25
Schagen	1759	30
Texel	1791	55
Texel	1792	NA
Texel	1794	NA
Texel	1795	10
Texel	1796	50
Texel	1797	30

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata * Wegens regelgeving van CBS mogen we aantallen minder dan 10 niet laten zien. NA staat dus gelijk aan een getal onder de 10.

Aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie op postcodeniveau (2020) – Westfriesland

Woongemeente	PC4	Aantal
Drechterland	1606	85
Drechterland	1607	70
Drechterland	1608	20
Drechterland	1609	NA
Drechterland	1616	140
Drechterland	1617	20
Drechterland	1696	20
Drechterland	1697	NA
Enkhuizen	1600	NA
Enkhuizen	1601	NA
Enkhuizen	1602	300
Hoorn	1621	90
Hoorn	1622	200
Hoorn	1623	20
Hoorn	1624	65
Hoorn	1625	95
Hoorn	1628	505
Hoorn	1689	350
Hoorn	1695	25
Koggenland	1633	25
Koggenland	1634	NA
Koggenland	1641	15
Koggenland	1643	NA
Koggenland	1645	20
Koggenland	1647	15
Koggenland	1648	30
Koggenland	1711	30
Koggenland	1713	40

Woongemeente	PC4	Aantal
Medemblik	1619	225
Medemblik	1654	10
Medemblik	1655	20
Medemblik	1657	30
Medemblik	1658	NA
Medemblik	1671	260
Medemblik	1674	40
Medemblik	1676	20
Medemblik	1678	NA
Medemblik	1679	55
Medemblik	1681	20
Medemblik	1682	15
Medemblik	1683	NA
Medemblik	1684	15
Medemblik	1685	NA
Medemblik	1687	40
Medemblik	1688	50
Medemblik	1691	NA
Medemblik	1693	205
Medemblik	1692	35
Opmeer	1661	NA
Opmeer	1662	NA
Opmeer	1715	210
Opmeer	1716	25
Opmeer	1718	75
Opmeer	1719	NA

Woongemeente	PC4	Aantal
Stede Broec	1611	225
Stede Broec	1613	200
Stede Broec	1614	85

Bron: Decisio (2022), via CBS Microdata * Wegens regelgeving van CBS mogen we aantallen minder dan 10 niet laten zien. NA staat dus gelijk aan een getal onder de 10.

DECISIO
ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Meer informatie?

De adviseurs bij Decisio zijn gespecialiseerd in het thema internationalisering in Nederland. In de laatste jaren voerde Decisio verschillende onderzoeken uit aangaande de populatie internationals in Nederland. Als het gaat om hun economische situatie, maar ook op het gebied van onderwijs en huisvesting. Denk bijvoorbeeld aan haalbaarheidsstudies voor internationale scholen of huisvesting van arbeidsmigranten. Naast analyses over de populatie internationale werknemers in Nederland, voert Decisio ook de monitor naar internationale organisaties in Nederland uit.

Gerwin van der Meulen
Partner Decisio
g.vandermeulen@decisio.nl

Guus Kersten
Adviseur Decisio
g.kersten@decisio.nl

Opdrachtgever
Provincie Noord-Holland

Projectteam Decisio
Gerwin van der Meulen
Guus Kersten

Contactgegevens Decisio
Valkenburgerstraat 212
1011 ND Amsterdam
T 020 – 67 00 562
E info@decisio.nl
I www.decisio.nl

6 juli 2022